

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 21. januar 1972

Štev. 3 (1540)

VEDNO SPET JE TREBA UGOTOVITI:

Dvovrstna pravica v Avstriji!

To dokazuje tudi proces proti Marjanu Šturmu

V četrtek prihodnji teden, 27. januarja, bo pred okrajnim sodiščem v Leobnu na Štajerskem proces proti Marjanu Šturmu. Obtožnica se opira na dva paragrafa avstrijskega kazenskega prava:

● Na podlagi § 468 je obtožen, da je zlonamerno poškodoval javno lastnino, ker je baje nemškemu krajevnemu napisu Hermagor dodal še slovensko ime kraja Šmohor.

● Na podlagi § 312 je obtožen, da je žalil predstavnika oblasti, ker je baje decembra 1970 na Koroških kulturnih dnevih v Celovcu občinstvo opozoril, da je navzoč tudi državni policaj, ki da ga je zaradi napisne akcije zasliševal z metodami, znanimi iz časov nacističnega rajha.

Ni naš namen, da bi skušali kakorkoli posegati v potek procesa, pač pa čutimo potrebo in dolžnost, da spet in vedno spet opozorimo na dejstvo, da v Avstriji vlada dvovrstna pravica. To smo ugotovili že ob raznih priložnostih, to moramo ugotoviti tudi sedaj. Tudi pro-

ces proti Marjanu Šturmu namreč povsem jasno dokazuje:

V AVSTRIJI VLADA DVOVRSTNA PRAVICA!

Mlad koroški Slovenec, ki je baje enkrat dodal nemškemu krajevnemu napisu še slovensko ime kra-

ja in s tem opozoril državo, da že dolga leta krši mednarodno pogodbo in lastno ustavo, ker ni izpolnila obveznosti iz državne pogodbe, se postavi pred sodišče.

Toda kje je avstrijski policaj, ki je izsledil, in avstrijski sodnik, ki je sodil tistim, ki so razstrelili partizanski spomenik v Št. Rupertu pri Velikovcu, razbili dvojezične napise slovenskih organizacij in ustanov, pobalinsko izživali in fizično napadli številne zavedne Slovence, zločinsko skrunili grobišča žrtve fašizma in protifašističnih borcev na Rebrci, v Grebinju, v Žrelcu in drugih krajih?

Že samo ta kratka primerjava nedvoumno kaže:

V AVSTRIJI VLADA DVOVRSTNA PRAVICA!

Pred sodiščem se znajde koroški Slovenec, ki je zagrešil samo ta „zločin“, da je zahteval pravice, ki nam jih jamči državna pogodba in ki nam jih Avstrija še vedno ni dala.

Toda avstrijska sodišča so oprostita številne nacistične vojne zločince, ki so sodelovali pri pobijanju nedolžnih žrtve, medtem ko so južnotirolske atentatorje proglasila za „narodne junake“, čeprav so bili vpleteni v nasilna dejanja, ki so zahtevala tudi človeška življenja.

Tudi ta dejstva potrjujejo:

V AVSTRIJI VLADA DVOVRSTNA PRAVICA!

Mislimo, da vsi tisti, ki so odgovorni za take razmere, delajo zelo slabo uslugo državi, ki se rada ponaša s pravno ureditvijo. Dokler bo v Avstriji vladala dvovrstna pravica, tako dolgo bo namreč trpel tudi njen ugled v mednarodni javnosti.

Nixonove priprave za pot v Peking

Kakor smo v našem listu že poročali, bo ameriški predsednik Nixon v kratkem obiskal LR Kitajsko. V Peking bo prispel 21. februarja in na Kitajskem ostal teden dni.

Medtem gredo priprave na ta obisk že precej proti koncu. Pred nedavnim je bivala na Kitajskem Nixonova „predhodnica“, ki je v tehničnem pogledu pripravila vse potrebno za obisk. Ameriške zastopnike, ki so obiskali vse tiste kraje, v katere bodo peljali Nixona med njegovim bivanjem na Kitajskem, je sprejel tudi predsednik kitajske vlade Ču En Laj.

Izgleda, da bo imel Nixon precej obsežen program. Tako vsaj sklepajo iz tega, kaj vse je obiskala njegova predhodnica: po eno tovarno, ljudsko komunino bolnišnico cesarske palače v Pekingu, veliki kitajski zid kakih 100 km izven Pekinga, stalno industrijsko razstavo in veliki otroški vrtec v Šanghaju ter zgodovinske spomenike v Hangčouu.

Ampak spored Nixonovega obiska ne obsega le oglede raznih zanimivosti. V prvi vrsti bo obisk razumljivo služil navezavi osebnih stikov s kitajskimi voditelji ter razgovorom med predstavniki obeh držav. In pri teh razgovorih bo šlo tako za bilateralna vprašanja kakor tudi za velike mednarodne probleme.

Dejstvo je, da je zdaj LR Kitajsko tudi za ameriške politike postala „stvarnost“, s katero je treba računati. In predsednik Nixon je — kakor poudarjajo v obveščevalnih krogih — pripravljen s Kitajsko ravnati kot s potencialnim prijateljem proti tretjemu partnerju v igri

SLOVENSKI ŠTUDENTJE PAPEŽU:

Tudi cerkev sodeluje pri pritisku na slovensko manjšino

Kakor povzemamo po pisanju „Novega lista“, ki izhaja tedensko v Trstu, so študentske verske skupine iz Slovenije in iz zamejstva pred kratkim sestavile posebno pismo, naslovljeno na papeža Pavla VI. V tem pismu obravnavajo nekatera pereča in aktualna vprašanja o cerkvenopravni ureditvi škofij in sploh cerkvenega življenja na Slovenskem in v zamejstvu.

V svojem pismu študentje med drugim ugotavljajo, da v Avstriji in Italiji pritiska na slovensko manjšino „žovinstična nestrpnost večinskega naroda“, pri čemer ima svoj delež tudi cerkvena hierarhija. „Zato v imenu krščanske pravičnosti — je rečeno v pismu — zahtevamo, da s svojo najvišjo oblastjo v vesoljni Cerkvi odpravite vsaj krivice na cerkvenem področju, da se ne bodo politični zavojevalci zgledovali po Vas in se pred Bogom tolažili, da ne delajo nič hudega.“

Študentje dalje ugotavljajo, da versko življenje v zamejstvu hudo peša, kar najbolje dokazuje dejstvo, da tu sploh ni novih duhovniških poklicev, medtem ko jih je veliko na ozemlju SR Slovenije. Pismo se zaključuje z vrsto zahtev, ki gredo od ustanovitve kopske škofoje in njene priključitve slovenski metropoliji do imenovanja škofovskih pomočnikov slovenskega metropolita za Slovence v Avstriji in Italiji.

Sedaj je, kakor piše „Novi list“, v teku širša akcija pobiranja podpisov, ker študentje želijo, da bi pismo podprlo čimvečje število njihovih tovarišev krščanskega prepričanja.

Nacistični zločinci pred sodiščem

Pred dunajskim porotnim sodiščem se je ta teden začel proces proti dvema bivšima SS-ovcema, ki sta obtožena, da sta posredno ali neposredno sodelovala pri množičnem pobijanju žrtve v zloglasnem nacističnem taborišču Oswiecim (Auschwitz). To sta bivši SS-Hauptsturmführer Walter Dejaco iz Tirolske in bivši SS-Untersturmführer Fritz Karl Ertl iz Linza; na podlagi obtožnice sta oba spadala med tiste, ki so zgradili plinske celice v taborišču Oswiecim, kjer so nacistični zločinci pomorili več kot dva milijona nedolžnih ljudi.

S tem se je začel v Avstriji prvi proces proti bivšim funkcionarjem

taborišča Oswiecim; sledilo jih bo po vsej verjetnosti še več, kajti v Avstriji živi 42 ljudi, bivših pripadnikov SS, ki so „delovali“ v tem zloglasnem taborišču smrti. Preiskave proti posameznim ljudem iz tega kroga so bile izvedene že pred leti, tako tudi v primeru sedanjega obtoženca Dejaca. Toda do prvega procesa je prišlo šele zdaj, ko je bil pred nekako enim letom določen poseben državni pravdnik, ki naj obdela gradivo in pripravi obtožnice proti nekdanjim funkcionarjem v Oswiecimu.

Kakor se je dogajalo na vseh dosedanjih procesih proti nacističnim vojnim zločincem, tako sta tudi sedanja obtožena zanikala vsako krivdo in izjavila, da sta nedolžna. Kakšna je resnica, bo moralo ugotoviti sodišče. Med procesom, ki bo trajal predvidoma do začetka ali srede marca, bodo zaslišali na desetine prič, med njimi tudi bivše jetnike taborišča Oswiecim iz Poljske, Sovjetske zveze, Češkoslovaške in Izraela.

Meseca aprila bo — kakor je poročala socialistična „Arbeiter-Zeitung“ — prišlo do nadaljnega procesa proti nacističnim zločincem; na zatožni klopi bosta Franz Wunach in Otto Graf. Že četrtič pa bi se moral pred sodiščem zagovarjati tudi Franz Novak, odgovoren za transport 430.000 madžarskih Židov v taborišče Oswiecim.

Vsekakor bodo ti procesi spet enkrat razkrili strašne zločine, ki so jih med zadnjo vojno zagrešili nacistični krvniki. Od tega, kakšna bo končna razsodba, pa bo odvisno, kakšno mnenje bo imela domača in mednarodna javnost o odnosu avstrijskega pravosodja do nacistične preteklosti. Na podlagi dosedanjih procesov proti nacističnim zločincem to mnenje ni bilo ravno najboljše.

Ljubljanski študentje o procesu proti Šturmu

Izvršni odbor Skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov je v zvezi z napovedanim procesom proti Marjanu Šturmu sprejel naslednjo izjavo in jo nam poslal s prošnjo, da jo objavimo v našem listu:

Ljubljanski študentje protestiramo proti procesu, ki je napovedan za 27. 1. 1972 v Leobnu na avstrijskem Štajerskem proti Marjanu Šturmu na podlagi paragrafov 468 in 312 avstrijskega kazenskega zakonika; prvega je prekršil, ko je krajevnemu napisu Hermagor (Šmohor) pripisal slovensko ime Šmohor in s tem „poškodoval javno lastnino“; drugega pa ker je žalil predstavnika oblasti na 2. Koroških kulturnih dnevih decembra 1970.

Izvršni odbor SŠ LVZ izraža Marjanu Šturmu in njegovim tovarišem svojo solidarnost in najostreje protestira proti ukrepom avstrijskih oblasti. Obenem pa zahtevamo, da se ta politični proces ustavi.

IO SŠ LVZ

KOROŠKA UTRJUJE SVOJ GOSPODARSKI POLOŽAJ

Koroška je po svojih gospodarskih zmogljivostih dolga desetletja stala na enem izmed zadnjih mest med avstrijskimi zveznimi deželami. Odvisna je bila v bistvu od gozda in lesnega gospodarstva ter od turizma. Njene industrijske zmogljivosti so močno zastajale in niti industrija predelave lesa ni bila razvita v tolikšni meri, kot bi bilo to možno.

Po skupnih prizadevanjih deželne vlade, zbornice obrtnega gospodarstva, delavske zbornice in sindikalnih organizacij ter vrste občin se je zadnja leta pričel gospodarski položaj zboljševati. Dežela se je pričela tudi industrijsko razvijati. Verno potrdilo za to najdemo ne le na področju lesnega gospodarstva, marveč zlasti v poročilu pristojnih ustanov, po katerem je bilo konec leta 1971 število zaposlenih s 102.000 za 6,7 odstotka višje kot ob koncu leta 1970. V isti primerjavi se je število zaposlenih v državnem merilu povečalo le za 2,64 odstotka na 2.458.000.

Za Koroško pa je v letu 1971 značilno še nekaj drugega, in sicer zlasti to, da se je donos iz davka na blagovni promet povečal za 20 odstotkov. Iz tega je mogoče sklepati, da imamo na Koroškem čedalje bolj opraviti z visoko produktivno industrijo.

O industrializaciji Koroške zelo zgovorno priča najnovejša študija koroške delavske zbornice. Iz nje je mogoče povzeti, da se je število v kmetijstvu in gozdarstvu zaposlenih lani zmanjšalo za nadaljnjih tisoč oseb, da pa se je število v gradbeništvu zaposlenih povečalo za 7,5 odstotka. Še močnejše je naraslo število prebivalstva, ki je zaposleno v kovinski industriji in obrti. Njegovo število se je lani povečalo za 13,5 odstotka, medtem ko se je število zaposlenih v industriji obutve in oblačil povečalo za 15,6 odstotka. To povečanje je znatno večje od povečanja števila prebivalstva, ki je v državnem merilu zaposleno v industriji in obrti. Njegovo število se je namreč povečalo le za pičle 3 odstotke.

Po isti študiji se je lani v deželi število stalnih delovnih mest povečalo za 8072. Število delovnih mest se je povečalo po vseh okrajih. Bolj kot v deželnem povprečju, kjer se je povečalo za 5 odstotkov, se je povečalo v jugovzhodnih predelih dežele. V celovškem okraju se je povečalo za 5,6 odstotka, v velikovškem za 5,8 odstotka, v volšperškem okraju pa za 5,5 odstotka. Po severozahodnih okrajih Beljak, Spittal, Šmohor in Št. Vid ter v območju politične izpostave Feldkirchen se je število delovnih mest povečalo le za 1,1 do 4,5 odstotka, pri čemer je bil najnižji porast števila delovnih mest zabeležen v šmohorskem in šentvidskem okraju. V avtonomnih mestih Celovec in Beljak se je število delovnih mest povečalo le za 2 oz. 2,5 odstotka.

Kakor se povečanja števila delovnih mest po Rožu in v Podjuni veselimo, tako je treba tudi pripomniti, da so omenjeni izkazi tega povečanja sila relativni. Ta relativnost je očitna toliko bolj, če upoštevamo, da sta okraja Beljak in Spittal ter avtonomni mesti Celovec in Beljak že od nekdanje industrijske močnejše razviti od jugovzhodnega predela

dežele. Če k 1000 delovnim mestom ustvarimo sto novih, smo njihovo število povečali za 10 odstotkov, če pa istih sto novih delovnih mest ustvarimo na podobnem teritoriju, ki ima že 10.000 delovnih mest, smo njihovo število povečali le za en odstotek. Zato bi delavska zbornica storila bolje, če bi resnici na ljubo javnosti posredovala tudi absolutno število delovnih mest po okrajih in mestih dežele.

O vplivu industrializacije v zadnjih letih govori tudi razvoj nihanja števila prebivalstva med ljudskima štetjema 1961 in 1971. Po podatkih deželne uprave za statistiko se je v tem desetletju število prebivalstva zmanjšalo edino v šentvidskem okraju in sicer za 1037 na 60.436. Po vseh drugih okra-

jih se je število prebivalstva povečalo, pri čemer povečanje v šmohorskem, velikovškem in volšperškem okraju očitno zastaja za povečanjem v drugih okrajih. V šmohorskem okraju se je povečalo za 371 na 20.722 prebivalcev, v velikovškem za 2144 na 40.027, v volšperškem pa za 2234 na 57.136. Temu nasproti se je v spitalskem okraju povečalo za 5225 na 77.752, v beljaškem okraju za 5751 na 76.967 in v celovškem za 9082 na 80.767. V Celovcu se je povečalo za 5108 na 74.326, v Beljaku pa za 1624 na 34.595. Po načelu, da se število prebivalstva najbolj veča tam, kjer je industrija, na gornji osnovi najbolj spoznamo, kje je v prihodnje industrializacija najbolj potrebna. (bl)

TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA ELAN:

500.000 parov smučí na leto Druga največja tovarna na svetu

S posebnim slavljem je delovni kolektiv tovarne športnega orodja ELAN v Begunjah na Gorenjskem počastil enega svojih največjih delovnih uspehov v zadnjem obdobju — zaključka rekonstrukcije delovnih obratov, s katerimi je postal ELAN druga največja tovarna na svetu v proizvodnji smučí, saj jih bo zdaj izdelal kar pol milijona parov na leto.

Tovarna ELAN je nastala leta 1945 kot zadruga na temeljih delavnice smučí mizarkega mojstra Rudija Finžgarja, kateri jo je prenesel iz Cerknega, kjer je med vojno izdeloval smučí za partizane. Iz zadruge domačih obrtnikov se je leta 1949 razvilo državno podjetje, ki je pred dvema desetletji prešlo v samoupravo delavcev kakor vsa industrijska podjetja v Jugoslaviji. Izdelavi smučí vseh vrst — lesenih, lesenih s plastično oblogo in kovinskih — se je pridružila še izdelava telovadnega orodja in plastičnih čolnov. Tako se je tovarna ELAN povzpela na svetovni vrh med podjetji, specializiranimi za izdelovanje športne opreme; v proizvodnji smučí pa prekaša ELAN le še avstrijska tovarna Fischer.

O razvoju podjetja zgovorno pričajo naslednji podatki: Vrednost proizvodnje, ki je leta 1961 znašala „samo“ dobrih 9 milijonov dinarjev, je leta 1970 narasla na 54 milijonov novih dinarjev; od tega je odpadlo na izdelavo smučí 70 odstotkov, na izdelavo čolnov 15 in na proizvodnjo telovadnega orodja prav tako 15 odstotkov. V petih letih (od 1965 do 1970) je število zaposlenih naraslo le za 19 odstotkov, medtem ko se je vrednost proizvodnje v istem obdobju povečala za 50 odstotkov. Pred rekonstrukcijo je vrednost izvoza znašala blizu 1,4 milijona dolarjev, po rekonstrukciji pa naj bi po prvotnih predvidevanjih dosegel skoraj 3 milijone dolarjev; sicer pa izvažata tovarna ELAN svoje izdelke kar v 32 držav sveta.

Velikanske zaloge nafte in plina so odkrili v raznih predelih Sovjetske zveze

Sovjetski geologi in inženirji so pred leti odkrili v raznih krajih zahodne in srednje Sibirije velika ležišča surove nafte. Tako je začel delež sibirске nafte pri celotni sovjetski proizvodnji iz leta v leto čedalje bolj in stalno naraščati.

Po sovjetskih predvidevanjih bo celotna sovjetska proizvodnja surove nafte že v letu 1975 dosegla nad 470 milijonov ton in s tem nadkrčila proizvodnjo nafte v Ameriki. Od te količine naj bi samo v zahodni Sibiriji načrpali okoli 150 milijonov ton. Za leto 1980 pa predvidevajo načrti v zahodni Sibiriji proizvodnjo 480 do 500 milijonov ton surove nafte.

Veliko znakov govori za to, da so zaloge mineralnega olja na teh področjih precej

večja, kot so prvotno domnevali. Tako so sovjetski strokovnjaki odkrili pod morskim dnom vzdolž sirske severne obale zanesljive znake, po katerih sklepajo na izredno obsežne zaloge nafte pod morskim dnom. Ogromna do sedaj ugotovljena zahodnosirska ležišča nafte so po trditvah strokovnjakov celo večja od zalog celotnega Arabskega polotoka.

Sovjetska zveza pa namerava znatno povečati tudi svojo proizvodnjo zemeljskega plina, in sicer do leta 1980 na 550 do 600 milijard kubičnih metrov letno, medtem ko se naj bi izvoz plina v zahodno Evropo do leta 1975 povečal na 13 milijard in do leta 1980 na 15 milijard kub. metrov. Približno enako količino pa bo Sovjetska zveza dobavljala tudi še deželam vzhodne Evrope.

Odkrivanje novih ležišč zemeljskega plina v Sovjetski zvezi je bilo posebno intenzivno leta 1969. Takrat so odkrili nove pokrajine zemeljskega plina severno od Tjumenja, na področju Tomska, na vzhodu turkmenske sovjetske republike, razširili pa so znana ležišča v evropskem delu države. Najvažnejša ležišča zemeljskega plina so na področju Tjumenja, na katero odpade več kot polovica vseh zalog sovjetskega plina.

Dunajski velesejem bo od 15. do 19. marca

Letošnji 95. Dunajski mednarodni velesejem bo v dneh od 15. do 19. marca, kajti število sejemske dni je bilo sporazumno z veliko večino razstavljalcev zmanjšano na pet. Prva dva dneva, 15. in 16. marec, bosta uvedena kot dneva interesov, medtem ko bo sejem za široko publiko odprt od petka do nedelje.

Kakor vsako leto, tako bo tudi na letošnjem spomladanskem sejmu velika razstava pohištva, ki jo bodo uredili na površini 25.000 kvadratnih metrov v obnovljenem razstavnem središču na sejmskem razstavišču. Drugo težišče spomladanske sejemске prireditve pa bo strokovni sejem gradbeništva.

POŠIROKEM SVETU

KOPENHAVN — V petek prejšnji teden je umrl danski kralj Frederik IX., ki ga je kot nova danska kraljica nasledila njegova najstarejša hčerka Margareta. Ob smrti kralja Frederika je bilo na Danskem proglašeno enomesečno narodno žalovanje, medtem ko žalovanje na Švedskem traja tri tedne (žena pokojnega danskega kralja je namreč hči sedanjega švedskega kralja). V smislu ustave je ob kraljevi smrti odstopila tudi vlada, toda nova kraljica Margareta jo je prosila, naj ostane na položaju tudi pod njeno vladavino.

RIM — Vatikan in Poljska sta baje pripravila osnutek konkordata, ki naj bi uredil odnose med katoliško cerkvijo in poljsko državo. Posebno določilo tega konkordata je zahteva, da Vatikan dokončno prizna zahodne poljske meje. Vatikan se tudi obvezuje, da bo v stikih s poljsko cerkvijo spoštoval posvetni značaj poljske države. Pravijo, da ta klavzula poljskemu kardinalu Wyszyńskemu ni bila všeč. Poljska vlada, pa bo, kot je rečeno v dokumentu, spoštovala versko dejavnost katoliške cerkve na Poljskem. Menijo, da sporazum še ne bo tako kmalu podpisan.

BRUSELJ — Po dolgotrajnih pogajanjih so med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Norveško dosegli sporazum tudi glede ribolovnih pravic. To vprašanje je namreč do zadnjega oviralo vstop Norveške v EGS. Na podlagi sedanjega sporazuma bo Norveška 22. januarja podpisala listino o pristopu v EGS skupaj z Veliko Britanijo, Dansko in Irsko.

VARŠAVA — Po vesteh iz obveščenih krogov naj bi ameriški predsednik Nixon v kratkem obiskal Poljsko. V Varšavo naj bi prišel Nixon po svojem obisku v Moskvi, kamor bo potoval letos maja.

KAIRO — Egipčovski predsednik Sadat je izvedel precejšnje spremembe v vladi. Novo vlado je sestavil prejšnji podpredsednik vlade in minister za industrijo dr. Aziz Sidki.

BONN — Zahodnonemški zunanji minister Scheel je izjavil, da si bo njegova vlada prizadevala za dobre odnose z LR Kitajsko, na pa hotel odgovoriti na vprašanje, ali bo prihodnje leto res obiskal Peking. Pozdravil je sprejem LR Kitajske v Združene narode in dejal, da je vključitev največjega naroda sveta v skupnost držav vnesla gibanje v mednarodno igro velikih sil. Poudaril je, da je LR Kitajska stalna članica varnostnega sveta in bo zato sodelovala tudi pri odločanju o možnosti sprejema Zahodne in Vzhodne Nemčije v OZN.

KATMANDU — Novo državo Bangla deš, ki je nastala na indijski podcelini po vojnem spopadu med Indijo in Pakistanom, je priznalo že več držav. Doslej so Bangla deš priznale Indija, Butan, Vzhodna Nemčija, Bolgarija, Mongolija, Poljska in Burma, v kratkem pa računajo s tem, da jo bo priznala tudi Avstralija. Premier Bangla deša Rahman je napovedal, da se bo njegova država kot samostojna članica vključila v Commonwealth. Če pa bi pakistanski predsednik Buto to hotel preprečiti, je zagrozil Rahman, potem bo priključil Zahodni Pakistan Bangla dešu in se proglasil tudi za premiera Zahodnega Pakistana. Medtem je pakistanski predsednik Buto izrazil svojo pripravljenost, da popusti vladno oblast Rahmanu, če bi s tem bila ohranjena enotnost Pakistana.

WASHINGTON — Ameriška komisija za atomsko energijo je sporočila, da bodo v Ameriki zgradili prvo veliko jedrsko centralo, ki bo lahko proizvedla več fisijskega goriva kot ga bo porabila. Pravijo, da bodo s tem rešili problem naraščajoče potrošnje energije, in sicer za 10.000 let. Sedanje atomske centrale izkoriščajo en sam odstotek energije, ki jo vsebuje njihovo uransko gorivo; novi reaktor pa naj bi zagotovil 70-odstotno izkoriščanje goriva. Vrednost projekta je ocenjena na pol milijarde dolarjev.

RIM — Italijanska vlada, sestavljena v avgustu 1970 na podlagi sodelovanja krščanskih demokratov, socialistov, socialnih demokratov in republikancev, je zadnjo nedeljo odstopila, potem ko so republikanci sklenili, da ne bodo več sodelovali v vladi. Novi predsednik italijanske republike Leone ima ta teden pogovore z voditelji posameznih strank, da bi tako ugotovil možnosti za sestavo nove vlade.

DUNAJ — Med Avstrijo in LR Kitajsko, ki sta lani maja navezali diplomatske stike, je bila vzpostavljena direktna telefonska zveza. Telefonska zveza je dolga 7.464 kilometrov, minuta pogovora pa stane 324 šilingov oziroma 14 ameriških dolarjev.

IZ DRUGIH LISTOV - IZ DRUGIH LISTOV - IZ DRUGIH LISTOV - IZ DRUK

Zdi se mi, da se v določeni stvari že petindvajset let borimo z mlino na veter. Svojih severnih sosedov kratko malo ne moremo naučiti niti osnovne olike, kje šele da bi jim vcepili spoštovanje do naših slovenskih in edino pravih krajevnih imen!

V četrtek, 6. januarja, zvečer je bilo med športnimi poročili avstrijske televizije spet slišati, da so bile tekme v smučih teh „in Wochain“, in ne v Bohinju, da bo ženski velelalom za svetovni pokal „in Marburg“, in ne v Mariboru, pa tako naprej. V avstrijskem tisku, televiziji in radiu bomo zastoj iskali Maribor, Ptuj, Celje in Ljubljano, našli smo le Marburg, Pettau, Cilli, Lajbach in tako dalje, na kašiputih so vedno nemška imena slovenskih krajev, le tu in tam se skriva z drobenčnimi črkami zapisano

NAPISI

še slovensko ime (na Štajerskem, kajti na Koroškem bi še kaj takega zaman iskali — op. ured.)...

Ob obisku sedaj že pokojnega deželne glavarja Štajerske Josefa Krainerja v Mariboru so ga na to pomanjkljivost opozorili. Obljubil je, da bo stvar takoj uredil, od tedaj pa je preteklo že nekaj let...

Mi pa sosed kar naprej — že petindvajset let — „poučujemo“ z našimi kašipoti, na katere pišemo Wien, Graz, Leibnitz... Pišemo celo Klagenfurt in Völkermarkt, čeprav živijo tam naša narodna manjšina in četudi imamo za nje prava in lepa slovenska imena Celovec in Velikovec, ki so v rabi že stoletja. Naša dobrovolja in naš „poduk“ sta se

pokazala celo pred nekaj meseci, ko smo nameščali nove kašipote: zopet so se pojavili napisi Klagenfurt, nikjer pa slovenskega imena Celovec, čeprav bi moralo biti le-to na prvem mestu. Slišati je bilo celo, da bo študentska mladina po svoje „preimenovala“ koroške kraje in mesta v slovensko, potem pa je vse utihnilo. Čudno pravzaprav, da bi se morali študentje v slovenskem Mariboru zatekati k enakim metodam, kot se morajo Slovenci na avstrijskem Koroškem, kjer se z barvo in čopiči borijo za tisto, kar bi jim morala avstrijska vlada zagotoviti po 7. členu državne pogodbe.

Zanima me, koliko časa bo naš „poduk“ severnih sosedov še trajal in koliko potrpežljivosti nas bo še veljalo?

Večer, Maribor, 11. 1. 1972

OB ROBU:

Spet se oglašajo ne da bi jih kdo klical

V mislih imamo koroški Heimatdienst in njegove predstavnike. Nihče jih ni klical ali vprašal za njihovo mnenje, pa so se spet oglašili, tokrat k vprašanju dvojezičnih napisov. In svoje mnenje so povedali kar precej obširno, saj obsega baje več strani, kakor je povzeti iz tozadevne vesti v koroškem dnevnem tisku.

Predvsem pa je iz tozadevnih poročil v tisku razvidno dejstvo, da Heimatdienst ni povedal nič novega; ponavlja svoja že splošno znana stališča, tako da se o stvari pravzaprav sploh ne izplača govoriti. Če pa že pišemo o tem najnovejšem podvigu KHD, potem le nekaj besed k nekaterim posebno značilnim ugotovitvam.

Na trditve, da je izvedba določila člena 7 o dvojezičnih napisih možna le po predhodnem ugotavljanju manjšine, je treba Heimatdienstu in vsem duhovno sorodnim krogom zelo jasno zastaviti vprašanje: Zakaj pa dvojezičnih napisov niste napravili po letu 1920, ko je bil plebiscit ravno po vašem mnenju tako vzorna in demokratična odločitev? Vemo, da takrat ni šlo za ugotavljanje številne moči ene in druge narodnostne skupnosti, kljub temu pa je takrat ugotovljeno stanje gotovo bolj odgovarjalo stvarnosti kot vsako štetje danes, po polstoletnem prakticiranju politike raznarodovanja ter vseh mogočih in nemogočih oblik zapostavljanja in asimiliranja!

Ali so dvojezični napisi samo simboličnega pomena in če sploh niso več potrebni, kadar pripadniki manjšine obvladajo tudi jezik večinskega naroda, naj Heimatdienstovski „patrioti“ vprašajo južne Tirolce. Gotovo bi dobili odgovor, ki bi jim zaprl sapo, da se potem nikdar več ne bi oglašali s tako bedastimi „argumenti“.

Heimatdienstovski zagotavljanje, da Slovencem nikakor nečijo osporavati njihovih pravic, pa nas spominja na pravljico o volku in Rdeči kapici. Zakaj pa se potem sploh oglašate, ko vas nihče ni klical? Saj s priznanjem pravic manjšini večinski narod vendar ne bo prikerajan; z izpolnitvijo obveznosti o dvojezičnih napisih niti en sam nemški napis ne bo izginil.

Socialistična „Tageszeitung“ ob najnovejšem nastopu Heimatdienta povsem upravičeno in pravilno vprašuje, od kje si KHD sploh lasti pravico, nastopati kot predstavnik južnokoroškega večinskega prebivalstva. Tako naj bi vprašali in potem ustrezno ravnali tudi na merodajnih uradnih mestih!

-OJ-

Slovenski šoli v Gorici poimenovani po slovenskih kulturnikih

Šolsko ministrstvo v Rimu je uradno sporočilo, da je stopilo v veljavo poimenovanje dveh višjih slovenskih šol v Gorici po velikih slovenskih možeh. Poimenovanje je bilo izvedeno s posebnim odlokom predsednika republike, in sicer na predlog profesorskega zbora obeh šol, ki je pred letom dni predlagal, naj bi gimnazijo-licej v Gorici po-

imenovali po Primožu Trubarju, slovensko učiteljske pa po Simonu Gregorčiču. Z odlokom predsednika italijanske republike sta zdaj omenjeni šoli uradno poimenovani po znamenitih slovenskih kulturnikih.

Ravnatelj obeh navedenih šol dr. Mihael Rožič je v izjavi za Primorski dnevnik izrazil svoje zadovoljstvo, da je bilo ugodeno želji učiteljskega zbora, staršev in dijakov po imenovanju obeh šol po velikih slovenskih možeh. „Za gimnazijo-licej smo predlagali — je naglasil dr. Rožič — Primoža Trubarja, ki je začetnik slovenske tiskane besede ter je živel in delal tudi na Goriškem; Simon Gregorčič pa je največji goriški pesnik in so njegove pesmi v vsaki primorski hiši, zato je prav, da se v šoli z njegovim imenom lika tudi naše dijaštvo ter utrjuje v ljubezni do svojega rodu in slovenske besede.“

Podobno kot omenjeni šoli v Gorici, nosijo tudi razne slovenske šole na Tržaškem imena slavnih slovenskih osebnosti zlasti s področja kulture in umetnosti. Pri tem je treba posebej naglasiti, da pri teh šolah ne gre morda za zasebne učne zavode, marveč za državne ustanove, poimenovanje po slovenskih kulturnikih pa je bilo — kakor že

Tudi slovenščina na celovski univerzi

Na zadnji seji predsedstva Koroškega univerzitetnega društva je bilo govora o trenutnih pripravah za začetek predavanj na najmlajši visoki šoli v Avstriji, na visoki šoli za vzgojne znanosti v Celovcu. Navadno trajajo te priprave tri leta in v tem času se mora visoka šola oblikovati ter izdelati učni načrt, preden začne s svojo učno dejavnostjo.

Z nekaterimi predmeti pa bo visoka šola v Celovcu začela že v prihodnjem letu. To bodo: germanistika, romanistika (francoščina, italijanščina), anglistika, slavistika (ruščina, slovenščina), filozofija in matematika, morda pa tudi psihologija.

Evropski umetnostnozgodovinski leksikon je izšel pri Mladinski knjigi v Ljubljani

Med velikimi založniškimi podvigi pri Slovencih v zadnjem času je brez dvoma treba omeniti tudi izdajo „Evropskega umetnostnozgodovinskega leksikona“, ki je pred nedavnim izšel pri Mladinski knjigi v Ljubljani. Gre za pravo pionirsko založniško delo, ki je posebno pomembno tudi zaradi tega, ker je v celoti delo domačega strokovnjaka — slovenskega umetnostnega zgodovinarja Luca Menašaja.

Evropski umetnostnozgodovinski leksikon je — kakor je razvidno iz njegovega popolnega naslova — bibliografski, biografski, ikonografski, kronološki, realni, terminološki in topografski priročnik likovne umetnosti Zahoda. Zajetna, skoraj 2400 strani obsegajoča knjiga vsebuje več kot 9000 gesel, ki v zgoščenih oblikah — kakor je razvidno iz podnaslova knjige — informira o tako rekoč vseh najpomembnejših razsežnostih umetnostne problematike Evrope vse do današnjih dni. Poseben poudarek pa je seveda na domači umetnosti, medtem ko je zunanjeevropska problematika prikazana predvsem v svojih zvezah z zahodnoevropsko umetnostjo.

Nestor slovenske umetnostne zgodovine, akademik dr. France Stele, je o novi knjigi dejal, da predstavlja delo Luca Menašaja velik uspeh slovenske umetnostne zgodovine, saj je le-ta z njim dobila eno temeljnih informativnih pomagal. Z njo je umetnostnozgodovinska stroka dobila priročnik, ki bi ga potrebovala sleherna veda na Slovenskem. Prof. Stele je menil, da je delu v prid, ker je rezultat enega samega znanstvenika, saj je

leksikon tako sestavljen po enotnem merilu in vidiku. Posebej pa mu je v prid tudi to, da je izvirno delo: umetnostnozgodovinska veda se je z njim trdno zakoreninila tam, kjer deluje, hkrati pa je mogla zajeti vrsto domačih umetnostnih spomenikov.

Avtor leksikona Luc Menaša je pojasnil, da so mu enega od meril pri sestavljanju te pomembne knjige pomenile med drugim tudi potrebe, ki so žive tako pri študentih kot pri strokovnjakih. Hkrati si je s svojim delom prizadeval ustvariti vsaj minimalen most z drugimi strokami. Evropski umetnostnozgodovinski leksikon temelji po besedah svojega avtorja na aktivnem, bodisi pozitivnem, bodisi negativnem razmerju do tradicije: to je, poleg sistematične ureditve faktografskega materiala, „tisti kredo ali tisti svetovni nazor, ki ga je mogoče iz knjige razbrati kljub kar se da objektivnemu izboru in prikazu problematike“.

Številnih pohval za to izjemno delo, ki prinaša kompleksen pregled umetnostnozgodovinskega znanja, kakor ga je v svojem petdesetletnem življenju doslej razvila ta stroka na Slovenskem, je bila poleg avtorja deležna tudi založnica — Mladinska knjiga, ki je z Evropskim umetnostnozgodovinskim leksikonom v marsičem kompletirala svoje dosedanje delo pri izdajanju likovnih publikacij.

Knjiga je izšla v 2500 izvodih, njena cena pa znaša 450 dinarjev, kar spričo pomena in tudi obsega dela gotovo ni pretirano.

zgoraj povedano — izvedeno s posebnim odlokom predsednika republike.

To je vsekakor lepa gesta italijanskih oblasti do tamkajšnje slovenske narodnostne skupnosti, hkrati pa tudi najvišje uradno priznanje slovenski kulturi in njenim predstavnikom. Ali bi bilo kaj podobnega možno tudi pri nas na Koroškem?

Za tuje delavce ne pa za avtohtone manjšine

Na Dunaju bodo v kratkem odprli posebne posvetovalnice, ki bodo tujim delavcem v njihovem jeziku nudile gospodarsko in pravno pomoč. Vse tiskovine, ki jih potrebujejo tuji delavci, bodo tiskane v nemščini, srbohrvaščini in turščini. Z dunajskim radiom pa so v teku pogajanja, da bi uvedli tudi posebne oddaje v srbohrvaškem in turškem jeziku, medtem ko naj bi dunajski časopisi uvedli posebne tedenske priloge za tuje delavce.

Vse te pobude seveda niso nič novega, marveč na Dunaju oziroma v Avstriji tudi tozadevno capljajo za drugimi državami, zlasti skandinavskimi, ki so delavce iz tujih dežel že zdavnaj priznale za enakovredne in enakopravne ter jim posvečajo temu primerno skrb tudi glede njihovega jezika.

Ampak v Avstriji pravzaprav preseneča že samo dejstvo, da v tujih delavcih ne gledajo več samo delovno silo, marveč jih začenjajo spoštovati tudi kot ljudi z določenimi pravicami. Preseneča toliko bolj, ker na drugi strani doživljamo, da priznavanje pravic pripadnikom drugih narodnosti močno šepa celo tedaj, ko gre za avtohtone manjšine, katerim je enakopravnost zagotovljena z državno pogodbo in ustavo. Sklicevali se tukaj na kakšen vzor Avstrija res nima prav nobene pravice!

TONE SVETINA

106

UKANA

DRUGA KNJIGA

Prevzel jo je mlad gestapovec, ki je govoril s kočevskim naglasom. Peljal jo je v prvo nadstropje, kjer je obstal pred gladkimi kovinskimi vrati brez kljuke. Vodič je pozvonil. Zagledala je stekleno okno, nato so se vrata neslišno razmaknila in se čez nekaj časa sama zaprla za njima.

Na koncu dolgega hodnika sta vstopila v sobo in se znašla pred težkimi oblazinjenimi vrati.

Majord Wolf jo je sprejel stoje za mizo, zravnal, z nasmehom na ustnicah, ki pa je bil drugačen kakor takrat, ko se je bila prišla pritožiti zavoljo Melite. Dojela je spremembo in razočarana obstala pred njim.

„Pozdravljeni, gospod! V kako nenavadnih okoliščinah se srečaval!“

Stopil je proti njej in ji segel v roko. Ponudil ji je stol, cigarete in pijačo. Vse je vljudno odklonila.

„Zakaj ste zaprla?“

„Gospod major, najbrž gre za pomoč. Prosim vas, pomagajte mi. Zelo grdo so ravnali vaši ljudje z menoj. Užaljena sem. Tega nisem zaslužila.“

„V aktih piše,“ je dejal uradno, „da ste članica organizacije OF, da jo denarno podpirate. Osumljeni ste sovražnega delovanja proti državi in sodelovanja s komunisti.“

„Pomota! Vaši ljudje ne vedo... Ana mi je rekla, naj po vašem naročilu podpiram OF, da ne bodo nanjo preveč pozorni.“

„Molite se, gospa. Po mojem naročilu! To je huda zloraba mojega zaupanja in nesramna klevetla!“

Upanje v obeh gospe Berglove je ugasnilo, roke so ji omahnile, obnemela je in se začela tresti.

Wolf jo je nekaj časa molče motril. Bila je lepa ženska, Ana ji je bila povsem podobna. Vzbudila mu je zatajevano strast in hrepenenje po njeni hčerki, ki jo je imela že za izgubljeno. Zapekla ga je rana, brezizrazno je strmel vanjo.

„Iznenada ste videli zelo razočarani, gospa.“

„Hčerka mi ni lagala. Sama sem jo vzgojila in med nama ni bilo skrivnosti.“

„Potem lažem jaz, gospa? I je vzrotil Wolf.“

„Ne, tega nisem mislila. Toda ne razumem...“

„Marsičesa tudi jaz ne, gospa. Vaša hči naju je oba prevarala. Zavoljo nje bi bil skoraj izgubil glavo. Odpovedala je. Tragično, toda resnično. Tu, pogledajte, me je zadela krogla in zadaj izstopila...“ Pokazal je na ramo.

„Razočaran sem nad vašo družino. Grdo ste me preslepili, gospa, tako da vam ne morem odpustiti. Povezali ste se z OF, kar pomeni, da ne verujete v našo zmago. Melita, ki sem jo rešil iz rok bele garde, je šla v hosto, Ana pa je povsem odpovedala. Sumim jo, da je delala za VOS. Ogrozila je moje interese v najvažnejšem obdobju.“

„Tega ne verjamem. Ubogi moj otrok, nesrečni...“ je zaihtela in si pokrila lica z dlanmi. „Kaj je zdaj z njo? Ali mi lahko poveste?“

„Kaj? Kaj je z njo?“ je zaostрил vprašanje, ne da bi nanj odgovoril. Napravil je nekaj odsekanih korakov po sobi, potem pa se je sklonil nad pisalno mizo, kjer je le-

žala drobcena aluminijasta cevka in poleg nje tanek listič papirja, popisan z drobnimi znaki. Dvignil je lečo z drobnogledom in jo podžal nad pisanjem. Agent Alfa mu je sporočal, da je Ano izdal Blaj, VOS pa jo je poslal nazaj v enoto, v kateri je bila; verjetno je izdala vse, kar ve.

Potem si je segel z roko v lase in si obrisal čelo. Prekleto! Zavoljo svoje zaletave navdušenosti nad Ano in uspehi, ki jih je takrat povsod želel, je temu dekletu preveč zaupal. To mu utegne samo škoditi, če je prišla pravim v roke.

„Razočaran sem nad njo.“

„Jaz tudi, gospod major, če je tako,“ je dejala. „Premehka je. Zakaj je niste uporabili za tolmačico? Mene bi vprašali, preden ste jo kam poslali. Predobro jo poznam in vem, da ni primerna za preveč nevarne stvari. Ana se rada postavlja, misleč, da bo premagala vse, potem pa klone in se kar hitro vda v usodo. Meliti je vselej popustila.“

„Hočem jo dobiti nazaj. Najprej bom to poskusil z vašo pomočjo. Če ne bo uspelo, pa s silo. Ob slovesu sem ji rekel, da jo bom izkopal tudi iz tal, če se mi izneveri.“

„Kaj boste napravili z njo?“

„Nič hudega ji ne bo, prav nič, gospa, potrebujem jo.“

„Kaj naj storim, da se vrne?“

„Napisala ji boste pismo, ki ji ga bodo izročili moji ljudje. Za vaše življenje gre in za njeno. Če pride sama, jo bom spravil na pravo pot, če ne, gorje ji! Kar ste videli in slišali v Begunjah, je prava malenkost...“

Potem ji je postavil na mizo drobceno pero s tušem in tanek papir.

„Napišite pismo v nemščini, tako kot vam bom narekoval.“

„Ne bom napisala smrtnih obsodb svojemu otroku? Moram premisliti. Res ne morem takoj.“

Cenjenim naročnikom!

Z današnjim izvidom Slovenskega vestnika ste prejeli poštno polžnico za vplačilo naročnine. Stara navada, da se v začetku novega leta poravnajo stare obveznosti in računi, nas sili, da vas naročnike in bralce Slovenskega vestnika spet opomnimo, da poravnate naročnino, ki znaša letno 60 šillingov. Vse tiste naročnike, ki so s plačilom naročnine v zaostanku, vljudno prosimo, da bi se poslužili priloženih polžnic in poravnali naročnino za tekoče leto.

Nas, upravo lista, in vas naročnike in bralce veže skupna obveznost. Uprava skrbi za redno izhajanje in dostavljanje lista, bralci in naročniki pa naj bi skrbeli za redno plačevanje. To bi bila najidealnejša oblika harmoničnega dela med bralci in izdajatelji lista. List prihaja k vam točno tedensko kot zaželen gost, ki vas ne samo razvedruje, temveč tudi seznanja z dogodki doma in po svetu ter hkrati tudi večja duševni obzor. Storitve tudi vi svojo dolžnost, ki jo imate do svojega in našega skupnega glasila s tem, da plačate naročnino, ki je res malenkostna v primeri s skrbmi in trudom, ki ju je treba vložiti v eno samo številko izvida.

Vsem tistim, ki so naročnino že poravnali, pa se zahvaljujemo za njih uvidenost in zvestobo listu. Hkrati naprošamo bralce, da bi v krogu svojih znancev širili list in mu pridobivali novih naročnikov.

Uprava

Florijan Lapuš ekonomski svetnik

V sredo popoldne je deželni glavar Hans Sima trem zaslužnim osebnostim iz koroškega gospodarskega in komunalnega življenja podelil naslov ekonomskega svetnika. Med odlikovanci je tudi predsednik Zveze slovenskih zadrug Florijan Lapuš.

Pomen zadrugištva za gospodarsko neodvisnost in napredek slovenskega življa na Koroškem je Florijan Lapuš spoznal že v mladih letih. Zato je tudi vse svoje življenje posvetil delu za organizirano gospodarsko samopomoč koroških Slovencev: najprej kot tajnik domače Hranilnice in posojilnice v St. Janžu v Rožu, od leta 1925 pa kot odbornik, pozneje kot podpredsednik in od leta 1935 kot predsednik naše zadrugne centrale v Celovcu.

K visokemu priznanju Florijana Lapuša iskreno čestitamo!

Št. Janž v Rožu

Čeprav se je novo leto komaj pričelo, se je nabralo že precej novic. Dne 6. januarja smo v St. Janžu imeli kar dve poroki. Samskega stanu se je naveličal Hanzi Gabriel, mizarjski mojster, po domače Tišlarjev Hanzi iz St. Janža. K poročnemu oltarju v dom. cerkvi je pripeljal nevesto Emo Hornböck, p. d. Bavantovo Emijo iz St. Janža. Hanzejeva sestra Dragica Gabriel pa si je za ženin izbrala Tomaža Partla, po domače Oštinovega Tomija iz Mač nad Bistrico v Rožu. Hanzeja in Emijo je poročil nevestin stric dekan dr. Janko Hornböck iz Podgorij, Dragico in Tomija pa ženinov prijatelj.

Da bo do tega veselega dogodka prišlo, smo pričakovali, saj sta Dragica in Tomi že lani bila zaljubljen par in sedaj, ko je Tomi končal svoj študij, in Dragico prosil za roko in sta stopila na skupno življenjsko pot — družinski sreči naproti. Ko si je Hanzej postavil lep dom, si je mislil: O kaj mi pomaga ta kajžica draga, ko notri prebivam koj sam... in ker je le nekaj korakov od doma imel nevesto Emijo, jo je kot ženo pripeljal v lepo urejeni dom.

Obe nevesti, Emi in Dragica, sta bili zvesti kulturni delavki, obe sta peli tako v cerkvenem pevskem zboru in tudi ob drugih priložnostih sta sodelovali. V zahvalo za njuno zvestobo je obema tako pri poroki kot na svatovanju pel domači mešani pevski zbor. Poročna para je s svojim lepim glasom počastil tudi prof. Feinig iz Sveč, ki je ob spremljavi orgel zapel „Ave Marijo“.

Emi je knjigovodkinja v Mohor-

jevi tiskarni v Celovcu, Dragica pa je bila desna roka Tišlarjeve gostilne in trgovine, zato jo bodo njeni starši zelo pogrešali.

Dne 8. januarja pa se je poročila Gertraud Mostečnik, po domače Hanznova v St. Janžu, za ženin si je izbrala Gerharda Schmida iz Svetne vasi. Poroka je bila v ženinovi rojstni fari v Kapli ob Dravi, vesela svatovščina pa pri Schützu v Kožen-tavri.

Vsem mladim novoporočencem želimo mnogo družinske sreče na skupni življenjski poti.

Dne 15. januarja letos smo v našem kraju imeli posebno slovesnost. Martin in Doroteja Malle sta namreč praznovala zlato poroko. Zdrava in čila sta po petdesetih letih skupnega življenja obnovila svoj lepi življenjski praznik. Petdeset let skupnega življenja je dolga doba, veliko veselega, pa tudi hudega časa sta preživela, vendar sta vse težave dobro prestala. S pridnostjo in medsebojnim razumevanjem sta v težkih letih pred drugo svetovno vojno sezidala prijeten dom, v katerem preživljata zdaj svoj življenjski večer. Tina je v svojih mladih letih rad prepeval, bil je vnet član šentjanškega moškega pevskega zbora. Ko smo se na predvečer njegove zlate poroke zbrali na njegovem domu in slavljenca čestitali s pesmijo, sta nas z veseljem sprejela, Tina pa nam je krepko pomagal peti. Bila sta vesela, da ju nismo pozabili. Pevci pa ga niso počastili le doma, ampak tudi pri poroki v cerkvi.

Slavljenca želimo še mnogo skupnih let, predvsem pa zdravja.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na

PODJUNSKI PLES

ki bo 6. februarja s pričetkom ob 19. uri pri Rutarju v Žitari vasi

Sodelovali bodo:

- „Štirje kovači“ s pevci
- Pevski zbor SPD „Danica“

Poskrbljeno je za veselo domačo zabavo, zato pridite od blizu in daleč.

Pevke in pevci

Novice iz Kanalske doline

O Kanalski dolini in njenih prebivalcih vemo bore malo. Znano nam je, da tam živijo poleg Italijanov tudi Slovenci in Nemci in da večina starejših ljudi obvlada kar vse tri jezike. Največji kraj Trbiž poznamo v glavnem po njegovem trgu, kamor prihajajo množice kupcev pretežno iz obeh sosednih dežel, iz Avstrije in Jugoslavije, na razne nakupe, poleti pa ga oblegajo letoviščarji iz vseh delov sveta. Tudi to vemo, da je Kanalska dolina eden izmed tistih treh delov Koroške, ki ga je Avstrija izgubila po prvi svetovni vojni (ostala dva dela, Jezersko in Mežiška dolina sta v Jugoslaviji). In še eno znamenitost ne smemo pozabiti — Višarje, kamor smo včasih hodili romat, danes pa nas žičnica v nekaj minutah pripelje gor.

V teh kratkih stavekih smo že kar precej „izčrpali“ naše znanje o Kanalski dolini. Bil bi skrajni čas, da se malo bolj posvetimo tej lepi dolini in njenim ljudem, posebno tamkajšnjim Slovincem, ki še živijo in se kulturno udeležujejo.

Letos je bila skupina pevcev iz Ukeve na tradicionalnem „Slovenskem plesu“ v Celovcu, kjer smo slišali njih lepo petje. Zlasti pesem „Rož, Podjuna, Zila“ nam bo ostala v lepem spominu, saj je pri večini domačinov, ki so jo slišali, vzbudila željo, da bi se bolj spoznali in da bi se prijateljski odnosi med nami in njimi še bolj poglobili.

Tudi italijanske oblasti v Kanalski dolini želijo čim boljših odnosov s svojimi sosedi in to radi poživite turističnega razvoja v tej dolini. V ta namen se je lanske leto v jeseni sestel v Trbižu ožji odbor konzorcija za turistični razvoj Kanalske doline, v katerem sodelujejo občine Trbiž, Naborjet, Pontabelj, Kluža in Donja. Na sestanku so izrazili željo, da bi bilo potrebno ustvariti še tesnejše vezi na turističnem in športnem področju z obmejnima deželama Avstrijo in Jugoslavijo. Za uresničitev tega cilja so že vzpostavili prve stike za povezavo Nevejskega sedla z Jugoslavijo in gorskega prelaza na Mokrinah (Nassfeld) z Avstrijo. Sestavili bodo tudi program za realizacijo boljše povezave, da bodo kraji Trbiž, Ovčja vas, Nevejsko sedlo in prelaz Mokrine dobili vse možnosti za turistični razvoj v enem samem športnem centru.

Iz Kanalske doline imamo še eno razveseljujočo novico. Na željo trbiške občine je pokrajinski konzorcij za tehnično izobraževanje, ki je podrejen ministrstvu za šolstvo v Rimu, organiziral v Trbižu tečaj za slov. in nemški jezik, v katerega se je vpisalo 54 tečajnikov, pa tudi po končanem prijavnem roku se jih je še precej prijavilo. Na tem tečaju, ki je v prostorih strokovne šole v Trbižu, poučujeta prof. Valentin Kravina in prof. Giovanni Kravina. Res posnemanja vreden primer dobrih odnosov do svojih manjšin.

V a b i l o

Kulturno društvo „Jepa-Baško jezero“ priredi v soboto 22. januarja 1972 s pričetkom ob 19.30 uri zvečer

VESELO PUSTOVANJE

pri Ravšu v Spodnjih Borovljah pri Ledincih. Peli bodo domači pevci, vesele viže pa bodo zaigrali godci iz Loč.

Vse prijatelje prisrčno vabimo na to družabno prireditev!

Slovensko prosvetno društvo „Zila“ v Zahomcu

vabi na

K O N C E R T

Akademskemu pevskemu zboru „Tone Tomšič“ iz Ljubljane, ki bo v soboto 29. januarja 1972 ob 20. uri gostoval v Kulturnem domu na Bistrici na Zilji.

Ljubitelji lepe pesmi prisrčno vabljeni!

O d b o r

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu

vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 30. januarja 1972 ob 15. uri v farni dvorani v Šmihelu.

Poje AKADEMSKI PEVSKI ZBOR „TONE TOMŠIČ“ iz Ljubljane.

Ljubitelji slovenske umetne in narodne pesmi vabimo, da se koncerta udeležijo v čimvečjem številu, saj bo nastop tega znanega zbora za vsakega lepo doživetje.

O d b o r

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone

„Dobro, gospa. Upoštevam vašo vznemirjenost. Dajem vam štirindvajset ur za premislek. Obljubljam vam, da bo hči prišla domov. Če bo v mestu nevarno, dobi službo v rajhu, kamor pojedete tudi vi.“

Vso noč in ves dan je premišljala, kaj naj stori. Nikomur ni zaupala svoje težave. Rada bi imela Ano doma, hkrati pa se je bala, da je ne bi spravila v še večjo nesrečo.

Wolf jo je poklical točno ob določenem času. Pregovoril jo je in napisala je pismo:

„Moja ljubljena hčerka! V rokah majorja Wolfa sem, zaprta v Begunjah. Strašno trpim, bolna sem in zaprta v samici. Obdolžena sem sodelovanja z Osvobodilno fronto. Grozi mi smrť ali taborišče, kar je vseeno. Vrne se! Obe pojdeva prosti domov. Nič se ti ne bo zgodilo. Ne pusti me umreti! Tvoja ljubeča mama.“

7

Jelovčan se je spopadel z majorjem Wolfom in gestapovskim aparatom z novih izhodišč. Vztrajno ga je obdajal s svojimi ljudmi in delal izredno previdno. Ni se marmaral prenačljiti, svoje načrte je razložil samo najožjim sodelavcem. Prevečkrat je Wolf že zvedel za ukrepe, ki so ga neposredno ogrožali. Na pokrajinskem komiteju so se strinjali z njegovim predlogom, da bi privolili v pogajanja z majorjem Wolfom in poslali nanje člana pokrajinskega komiteja, s katerim se je želel sestati Wolf. Pogajanja bi zavarovali vosovci. Na tako običajno mero previdnosti ne bi nihče gledal sumljivo, tudi Wolf ne, če bi za to izvedel od svojega agenta v pokrajinskem komiteju.

Druga važna naloga je bila, preprečiti gestapu vrvanje agentov v brigade. Zato so sklenili vzpostaviti tesno

zvezo terenske varnostne službe z vojaško. To zvezo je Jelovčan vzpostavil skupaj z Bliskom. Obšla sta vsa središča skupin VOS in pripravljala teren na prihod divizije. Z njima je hodil spremljevalec.

Na Ostrom vrhu jih je v podzemskem bunkerju čakal Arti, vodja VOS v škofjeloškem hribovju. Z vojaške ceste, ki se je vzpenjala do obmejnih gora — tu so bile utrdbे stare države — sta zavila na gozdno pot, ki je kmalu izginila v visokem bukovem gozdu. Znašla sta se v strmi grapi, kamor je držala steza.

Bili so že tri dni na poti. Jelovčan je Blisku predložil najvažnejše probleme varnosti vojaških enot na posameznih področjih in nevarnosti špijonaže, ki grozi od posameznih nemških postojank in njihovih tipalk. Maksova zamisel, kako klljubovati gestapu, je bila teoretično jasna, skladna z navodili vodstva varnostne službe in partije. Bila pa je praktično težko izvedljiva. Nihče ni vedel, do kam je prodrla Wolfova agentura, ki se je posluževala vseh sredstev — od denarja do skrivnostnih umorov.

„Zelo smo bili naivni, da nas je skoraj dve leti vodil za nos, preden smo se zavedeli, za kaj gre,“ je menil Jelovčan. On sam je pri vsem imel mirno vest, ker je že od začetka nasprotoval pogajanjem z gestapom. Slutil je, da ima gibanje od tega samo politično in vojaško škodo. Na pokrajinskem komiteju so se mu smejali, ko jih je opozarjal. Pregovarjali so ga, naj ne bo tako policijsko nezaupljiv in naiven. Rekli so mu, naj bo bolj „širok“. Navajali so mu dokaze koristnega sodelovanja. Wolf jim je dobavljal orožje — sicer samo nekaj pištol — strelivo, zdravila in obveščevalne podatke velike vrednosti. Toda Jelovčan je bil trmast, vztrajal je pri svojem. Odklonil je, da bi mu priskrbeli legitimacijo, čeprav so mu obljubljali, da se bo lahko sprehajal po dolini in pofoval z vlakom. Tudi tistega blaga ni maral, s katerim jih je oskrbel Wolfov tovarnar, predsed-

nik osvobodilnega odbora. Odgovarjal jim je, da, dokler ima zdrave noge, hodi najraje peš. Bil je velik gorolazec, pred vojno je oblazil vse vrhove v Alpah in Karavankah. V očeh nekaterih političnih voditeljev, ki so bili zelo ponosni, da so ukanili gestapo, je ostal naiven, nezaupljiv in ozek. Toda pri odstranjevanju izdajalcev, agentov in vrinjencev je bil trd, vztrajen in neizprosilen. Zdal, ko je Wolfova vloga razkrita, bi se višjim lahko smejal. Pa se jim ne bo naglas, temveč prav potihoma in sladko v pest. Če bi se jim naglas, bi bilo to zanj lahko zelo nevarno. Šele če bo zajel Wolfa, jim bo vrnil in se jim zarežal v brk.

Toda zajeti Wolfa niso mačje solze... Nič več ni imel miru. Noč in dan se je gnal. Zamislil si je, da ga bo najprej obkrožil, nekako tako, kot napravijo lovci, ki zasledijo medveda in slutijo v bližini njegov brlog. Seveda ga bo treba obkrožati v spoštljivi razdalji, da jih ne bi zavohal. Začel bo tam, kjer je bil začel Wolf proti njim. Tam, kjer je delovala Doris. Ona je prav gotovo magnet, ki ga bo še privlekel. Tam je začel presti niti, tja je vodila sled mnogih skrivnosti.

Škofjeloški vosovci so bili zbrani pred bunkerjem. Sodeli so na hlodih in gledali zaplenjene fotografije.

„Kaj pa imate?“ je vprašal Jelovčan, ko so se pozdravili.

„Našli smo jih pri ubitem policistu,“ je dejal Arti, srednje visok, temnolas, lep fant z nenavadno drznim izrazom in živimi, črnimi očmi, oblečen v brezhibno uniformo ubitega nemškega oficirja. „Na, poglej!“ je dal fotografije Jelovčanu.

Ta je sedel na hlod in vzdihnil:

„To je pa iz Rovt, ki je Cankarjev bataljon pobil policijsko patruljo.“ Na fotografiji je bila zasnežena pokra-

Na sliki je folklorna skupina SPD „Zarja“ v Železni Kapli, ki je bila ustanovljena v minulem letu. Kot znano, je medtem zabeležila že vrsto uspehov, o katerih smo v našem listu posebej poročali.

Slovensko prosvetno društvo
„Bilka“ v Bilčovsu
vabi na igro
LEPA VIDA
v nedeljo 30. januarja 1972
s pričetkom ob 10.30 uri v far-
ni dvorani v Selah.
Ljubitelji odrske umetnosti
prisrčno vabljeni!
Društveni odbor

Inž. Danilo Kupper petdesetletnik

V nedeljo 16. januarja je v krogu družine in prijateljev obhajal inž. Danilo Kupper iz Borovelj svojo petdesetletnico.

Danila vsi dobro poznamo. Bil je vedno v prvih vrstah, kjer je šlo in kjer gre za koristi naše narodne skupnosti na Koroškem. Z njim smo se srečavali na področju novinarstva, kulture in gospodarstva, kjer je povsod želel lepe uspehe. Danes ima naš jubilarant odgovorno službo pri neki švedski turški v Trgu (Feldkirchen). Kljub obilni zaposlitvi pa najde Danilo vedno čas tudi za delo v slovenskem planinstvu, saj kot predsednik nadzornega odbora Slovenskega planinskega društva v Celovcu z vso natančnostjo in doslednostjo, ki mu je prirojena, skrbi za dobrobit planinske organizacije. Pred nekaj leti je prejel visoko planinsko priznanje „zlati značko“ za zasluge v planinstvu.

Cestitkam ob življenjskem jubileju se pridružujemo in mu iz srca želimo še mnogo zdravih in uspešnih let.

Radiše

Nadvse nas je pretresla v ponedeljek prejšnjega tedna žalostna vest, da je za vedno zatisnil svoje trudne oči Jernej Lampichler, po domače Kajžnikov oče. Čeravno je bil rajni že v 80. letu starosti, tega nihče ni pričakoval. V petek je moral radi prehlada v posteljo. V ponedeljek se je kar dobro počutil, toda ob 8. uri zjutraj ga je nenadoma zadela srčna kap.

Rajni je bil rojen 24. avgusta 1892. Že kot mlad deček je moral iti služiti najprej v Kozje k Melanu za pastirja, nato k Janežu in nazadnje v župnišče za hlapca. Tako si je rajni služil vsakdanji kruh, za katerega takrat ni bilo lahko. Leta 1916 se je poročil z sedaj že rajno Elizabeto Thaler, rojeno Krojlič, s katero sta skupno začela graditi pot v lepše in boljše življenje. Imela sta osem otrok. Najstarejši je postal duhovnik ter pel julija 1939 novo mašo. Toda niso še oveneke rože na novomašnem oltarju, ko je padla grenka kaplja v sladki kelih. Avgusta 1939 so rajnega orožniki kar po maši odgnali ter zaprli v župnijsko pisarno, čez nekaj dni pa z družino vred odpeljali v Celovec na zasliševanje. Po večdnevnem priporu je bila družina spel izpuščen. Toda zopet so prišli težki časi. Leta 1945, 19. januarja, je bil Lampichler aretiran ter z bolešno ženo in hčerkama Lizijo in Tilčijo odpeljan v celovške zapore, kjer je moral okušati strahote geštapovskega nasilja. Po treh mesecih zapora so se Lampichlerjevi zopet vrnili na svoj izropani dom in ga začeli obnavljati.

Rajnega Jerneja Lampichlerja smo v sredo 12. januarja ob veliki udeležbi položili k zadnjemu počitku. Velika množica žalnih gostov je bila zgovoren dokaz, kako priljubljen je bil Kajžnikov oče.

Pogrebne obrede je opravil sin Hanzej, pridigal pa je gospod prelat Aleš Zechner. Na domu je rajnemu v slovo zapel radiški mešani na pokopališču pa moški zbor, prav tako tudi med mašo zadušnico. Rajnemu se je za njegovo vzorno versko in narodno življenje zahvalil Hanzej Tolmajer in dejal, da rajni tudi v najtežjih časih, v trpljenju, lakoti in strahotah geštapovskih ječ ni klonil; bil je zaveden in nikdar se ni sramoval svojega slovenskega materinega jezika.

Rajni naj počiva v miru v domači slovenski zemlji. Sinovom in hčeram ter vsem sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Bistrica pri Št. Jakobu

V ponedeljek 10. januarja je v 86. letu starosti umrla bivša gostilničarka Katarina Roll, po domače Tišlarjeva mama. Njena gostilna je bila daleč okoli znana kot slovenska postojanka, kamor so pred vsem naši ljudje prav radi zahajali. Tišlarjeva mama je bila zavedna Slovenka, ki je mnogo žrtvovala za svoj narod. Sodelovala je pri kulturnih in političnih akcijah v občini Št. Jakob in tudi izven nje. Takoj po vojni je organizirala v Št. Jakobu takratno žensko organizacijo AFŽ in bila aktivna tudi pri obnovi slovenskega prosvetnega delovanja v tem kraju.

V sredo prejšnjega tedna so številni pogrebci spremljali pokojno

na njeni zadnji poti iz Bistrice na pokopališče v Št. Jakobu. Pogrebne obrede je opravil domači župnik Andrej Karicelj. Tišlarjevo mamo bomo ohranili v lepem spominu, sorodnikom, predvsem hčerki in obeima vnukoma, pa izrekamo naše globoko sožalje!

NAŠA NOVA TELEFONSKA ŠTEVILKA

V okviru preureditve telefonskega omrežja v Celovcu je bila spremenjena tudi številka naših organizacij. Od takoj ima sedež naših organizacij v Gasometergasse 10 ter Slovenski vestnik in knjižarna „Naša knjiga“ naslednjo telefonsko številko: (0 42 22) 32 5 50.

Dunajska drsalna revija bo spet gostovala v Celovcu

V dneh od 3. do 13. februarja letos bo v mestni hali v Celovcu spet gostovala Dunajska drsalna revija. Tokrat že trinajstič. Letos bo Dunajska drsalna revija prvič nastopala brez orkestrske spremljave, brez dosedanjega režiserja Willa Pettra in brez profesorja Roberta Stolza, skratka s povsem novim vodstvom in novim sporedom, ki se bo odvijal pod geslom „Nepozabne melodije“. Prireditelji trdijo, da bo ta najnovejša produkcija po kakovosti zasenčila vse dosedanje. Boljšo kvaliteto so dosegli predvsem s trdim in vztrajnim delom, ki bi časovno odgovarjalo stotim celovečernim predstavam.

Umetniško vodstvo nove produkcije je prevzel znani filmski režiser Franz Antel, za koreografa pa se je posrečilo pridobiti baletnega mojstra dunajske Državne opere Wazlaw Orlikowskega. Ker še nikoli ni delal za kakšno drsalno revijo, je Orlovski ubral povsem novo pot in dal reviji podobo, ki je do sedaj še ni imela nobena drsalna revija na svetu. Za glasbo so prireditelji pridobili Roberta Opratka, ki je „Nepozabne melodije“ priredil tako, da imajo slej ko prej značaj dunajske drsalne revije z mnogimi lepimi dunajskimi vižami in operetnimi melodijami, pa tudi moderno glasbo prirojeno našemu evropskemu okusu.

V športnem delu revije prevladujejo inozemci. Nova velika zvezda na nebu umetnih drsalcev je vsekar profesionalna evropska in svetovna prvakinja Hana Maškova, ki se prav posebno odlikuje v prizorih iz znanih operet „Ptičar“ in „Knežinja čardaš“. Tudi njen rojak Marjan Filc, najboljši umetni drsalec na evropskem in svetovnem prvenstvu, zna navdušiti gledalce, saj je njegov prispevek najboljši v novem programu. Posebnost zase sta Škot Ronnie McKenzie in njegova šarmantna partnerica Milena iz Češkoslovaške v prizorih „Orientalne noči“ in „Netopir“. Za zabavo in odličan šport skrbi telovadna skupina pod vodstvom Václava Zelenka, prav tako iz Češkoslovaške; Hamilton Brown in Duncan Whaley pa sta brez dvoma najboljša komika na ledu. Ne smemo pa pozabiti tudi slavnega dunajskega drsalnega baleta, ki daje reviji svoj pečat.

Tako bo Drsalna revija tudi v novi obliki resnično doživetje za vse prijatelje plesne umetnosti na ledu. Za letošnje gostovanje v Celovcu vlada razumljivo spet veliko zanimanje in je pričakovati, da bodo posamezne predstave dobro obiskane. Vstopnice v predprodaji se dobijo pri Deželnem potovalnem uradu v Celovcu ter pri vseh drugih potovalnih uradih.

ZAHVALA

Vsem žalnim gostom, ki so 13. januarja 1972 pospremili k zadnjemu počitku na domače žmihelsko pokopališče našo v 72. letu starosti nenadoma preminulo mamo

Marijo Močilnik

se prisrčno zahvaljujemo.

Naša posebna zahvala velja duhovnikom za žalne obrede, dekanu Sriencu, prevajškemu dekanu Močilniku in kaplanu Derzolu, dalje profesorju Milanu Kupperju, ki je zastopal bolnega ravnatelja Gimnazije za Slovence, kolegom z gimnazije ter vsem pevcem in pevkom za pretresljive žalostinke. Prav tako prisrčna zahvala za vence in šopke ter za namenske denarne darove žmihelski cerkvi.

Ne nazadnje zahvala vsem tistim, ki so v uri nesreče priskočili na pomoč žalujočim ostalim.

Rajnico priporočamo vsem njenim znancem v blag spomin.

Prof. Štefan Močilnik
v imenu sorodnikov

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone

jina, pobočje, poraslo s sadnim drevjem, sredi katerega je stala večja skupina Nemcev. Njihovi obupani pogledi so bili uprti v sneg, kjer je ležalo v vrsti petdeset zmrzlih in okrvavljenih trupel. Na drugi fotografiji so policisti nakladali trupla na sani, kakor drva. Na ostalih pa so bila trupla slikana iz bližine, ležeča v snegu, z zamrznjeno grozo na obrazih.

Fotografije so šle iz rok v roke. Vsi so se zbrali okoli Jelovčana, ki je dejal:

„To se je zgodilo 12. decembra 1941. leta, dve uri hoda od tod, na Blegoški cesti, pred vasjo Rovte, kjer smo se bili ustavili, vsi premrazeni. Stražar je zagledal v snegu kolono 52 nemških policistov, ki so imeli s seboj dva policijska psa. Gregorčič nas je brž razporedil po zasneženem grmovju tik nad cesto, nekaj pa po obronkih senožeči pod cesto. Največ mitraljezov je postavil na čelo zasede, ki je lahko tolkla ves cestni lok, kamor naj bi bili zavili Nemci. Prišli so nam čisto blizu, ne da bi bili kaj opazili. Tik pred zasedo sta psa prepodila zajca in se pognala za njim v grmovje. Nemci so se zgrnili vkup, se ustavili in opazovali, kako psa preganjata zajca čez senožeč v grapo. Takrat je rohnelo vse orožje. V desetih minutah so bili pobiti vsi razen enega, ki je pobegnil ranjen. Ujeli smo enega ranjenca, ga obvezali in ga izpustili v dolino, da je povedal, kako je bilo. Za čudo Nemci niso požgali vasi in napravili nič hudega vaščanom. Sam policijski generalmajor Schreier je prišel raziskovat ta primer, ker smo jim pobili elitni oddelk pristovoljcev, tako imenovano „letečo komando“, ki je bila sestavljena v glavnem iz izurjenih policistov, podoficirjev. Toliko orožja namismo zaplenili nikoli več s tako majhnimi žrtvami. Imeli smo le dva mrtva in nekaj ranjenih. Žandarmerijski polkovnik Handel se je jokal na pogrebu, pokopališče junakov je dobilo petdeset novih križev.“

Ko je Jelovčan dal Arliju naloge, sta odšla naprej.

8

Naslednji dan sta se Jelovčan in Blisk s spremljevalcem povzpela na Jelovico. Že dve uri so se spuščali skozi gozdove, navzdol in spet navzdol. Ustavljali so se samo na razglednih točkah. Reka v dolini se je vila vse bliže. Odprl se jim je lep razgled na jezero sredi kotline, kjer so gospodarili nemški štabi.

Z vozne poti so zavili v mlad gozd, ki je počasi prešel v gosto smrečje. Stežka so se prerinili do sleze, ki se je pričnjala šele v neposredni bližini taborišča.

„Prekleto so predrzni, saj so komaj tri kilometre oddaljeni od Nemcev,“ je dejal Blisk. Jelovčan pa je takoj odvrnil: „Kdo pa bi jih iskal samo nekaj minut nad reko, tik nad vežbališčem policijskih psov.“

V taborišču „Straži“, kjer je nadzoroval blejsko okolico vodja VOS Nestor s petimi tovariši, sta našla samo kuharja. Nestor in njegovi so bili odšli z minerskim vodom v akcijo. Uturjeni so sedli, kuhar pa jim je postregel s črno kavo, kruhom in suhim mesom.

„Vidiš, Blisk, tu imajo že začetek komunizma, saj si hrano delijo po potrebi.“

„Seveda, kaj pa hočemo,“ je dejal kuhar. „Sovražnik je tako blizu, da skuhamo samo enkrat na dan, in to ponoči, za vse tri obroke. In še takšna drva imamo, ki dobro grejejo in ne kadijo,“ jim je pokazal koš smrekovih trščic, olupljenih in dobro presušenih.

Ko so se najdeli, so se vzpeli na skalnat izrastek in se zazrli proti Blejskemu jezeru, ki ga je oblivalo pomladansko sonce. Niso dolgo počivali, ko se je med drevjem prikazala kolona. Med prvimi je Blisk zagledal fanta z orlovskim nosom in nemškim žmajserjem na prsih, za njim pa še tri fante, otovorjene s polnimi nahrbtniki in mitraljezom.

„Kje pa ste bili?“ je vprašal Jelovčan, ko so odlagali bremena.

„Obiskali smo najpredrnejšega Nemca, Besarabca, ki so ga naselili na Remčevem posestvu, tik pod Jelovico. Zaplenili smo strojnico. Kar poglej si jo!“

Jelovčan je vzel v roke lično zbrojevko in jo potežkal. „Glej hudiča, da je imel celo mitraljez!“

„Ne samo mitraljez! Vsa družina je bila oborožena, z otroki in ženskami vred. Tudi pet pušk in nekaj zabojev ročnih bomb smo jim vzeli. Vsi so bili oboroženi. Domačijo so spremenili v pravcato trdnjavo. Dohode so prepletli z žico.“

Kuhar jim je razdelil zajtrk. Jedli so kar z menaškami med nogami, z velikim tekom.

„Od hudiča so ti ljudje! Decembra je napadel domačijo bataljon Prešernove brigade, pa so odbili napad. Zato smo jih premamili z zvijačo. Naš zaupnik je gospodarju telefonično sporočil z občine, da je prispel cement za gradnjo njegovih utrd in da naj takoj pride ponj. Mož je takoj zapregel. Ko sta bila s sinom za ovinkom in sta po mostu prešla reko, smo se priplazili iz grmovja. Presenetili smo žensko in mlajše otroke in jim pobrali vse, od orožja do krav, ki jih Triglavski in Martin vlečeta za seboj na Jelovico. Veleli smo jim, naj se v desetih dneh izselijo, ker jim bomo drugače zažgali.“

„Prav je! Kar krepko udarite po vseh priseljencih. Taki zajedalci bi nas radi uničili.“

Ko so se najedli in oddahnili, so se Jelovčan, Blisk in Nestor umaknili na vzpetino k smreki, kjer je bila klop. Tu so bili lahko sami. Jelovčan je obraziloželj Nestorju, kako je z Wolfom in kaj namerava vodstvo. Nestor je pazljivo poslušal, ko pa je Jelovčan končal, je dejal:

„Prav težko sem te čakal. Zdaj se nam je ponudila priložnost, da učinkovito ukrepamo. Blejski frizer, po imenu

Nekoč so živele škarjice. Bile so lanke, svetle in ostre, a ne preostre. Prišle so k hiši skupaj s šivalnim strojem. Šivalni stroj se je svetil in da bi ostal dolgo lep, so z njega vsako jutro obrisali prah in tako skoraj nikoli ni bil prašen.

Še svetlejšje so bile škarjice. Ker so bile to najmanjše škarjice v hiši, so se imenovale Male škarjice. In ker so bile nežne, so rezale same nežne stvari.

Nič trdega in grobega ne režile z njimi,

DOMAČA ZABAVA

PTIČ FENIKS IZ PEPELA

Ta trik vam gotovo ne bo uspel, če ga ne boste prej nekajkrat vadili. Je pa zelo lahek. Odrežite dve svileni niti, dolgi 25 cm. Po možnosti naj imata barvo kože. Eno od teh niti zmečkajte tako, da bo čisto majhna, in jo skrijte v pregibu palca (vadite!) ali med palcem leve roke. Drugo nit — gledalcem lahko gostobesedno razložite, da je to nit, ki je bila skkana iz puha pravičnega nesmrtnega pričca Feniksa — držite z desno roko, vaš pomočnik pa naj jo prižge. Pepel ulovite po možnosti v celoti v dlan leve roke. Pepel sedaj med vsem mogočim hokus-pokusom zdrgnite med obema rokama. Medtem neopazno vzemite drugo, zmečkano nit, jo raztegnite in pokažite gledalcem. Nezaupneži med njimi jo lahko zaradi kontrole izmerijo.

ZA DOBRE NOSOVE

Na mizi stoji 10 skodelic za turško kavo v eni vrsti; v vsako damo začimbe ali dodatke za kuho z močnim vonjem. Zadostuje, če vsebuje vsaka skodelica samo kavno žličko začimbe. Med drugim so primerne: kava, cimet, kakao, muškatni orešek, vanilijin sladkor, kamilični čaj in janež. Vsak igralec ima čas eno minuto ovohati vse skodelice in si zapomniti vrstni red vonjav. Nato se vrne na svoj prostor in napiše, kaj je ovohal. Na koncu objavimo pravilni vrstni red vonjav. Vsi podčrtajo začimbe, ki so jih pravilno ugotovili. Kdor je napisal vseh deset vonjav brez napake, zmaga.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone

Luka, mi je bil sporočil, da bi se neki Pewalek, Wolfov tolmač, po rodu Čeh, rad povezal z nami. Pripeljali so mi ga v bližnjo vas onstran reke. Fant je napravil vtis poštenjaka, ki si želi iskreno sodelovati z nami. Navedel je več naših znanih ljudi, s katerimi je že sodeloval v Ljubljani. Zdi se mi, da ima osebne račune in da bi se rad maščeval Nemcem. Sicer pa kdo ve — morda bi nam ga rad Wolf podtaknil? Opozoril me je, da so poslali iz zaporov kakšnih trideset agentov, na teren; imen pa ni mogel izdati, ker jih pozna samo po šifrah. Povedal sem mu, kaj nas predvsem zanima. Obljubil je, da nam bo priskrbel podatke o organizacijskem sestavu gestapa in drugih tajnostih.

Jelovčan je grbančil čelo in premišljal, če to ni nova Wolfova zanka. Kljub temu je dejal, naj obdržijo zvezo in čimprej ugotove, če je Čeh iskren, če pa ni, naj ga čimprej zatolčejo v zemljo.

Nestor se je skrivnostno nasmehnil in dodal:

„Imamo še eno možnost. Dobil sem zvezo s človekom v žandarmerijskem štabu, podoficirjem, ki dela v arhivu. Tvegal sem in odšel na zvezo, v hišo na obrobju Bleda. Čakal sem prek domnenjenega roka, bil sem že nestrpen. Tedaj je gospodar zagledal med drevjem oboroženega Nemca. Ker ni vedel, da gre na sestanek, je dejal, naj stopim za vrata in ga česnem s sekirico, če bo zavil v hišo. Seveda sem mu povedal, za kaj gre. Nemec je vstopil nekolikantj plaho; šele žganje in klobasa sta naju zblížala. Je Tirolec, nemški komunist, ki želi sodelovati z nami.“

Nestor je vstal in se napolnil v kolibo. Prinesel jima je nahrbtnik nemških dokumentov in jih razstavil kar po tleh. Blisk in Jelovčan sta se razgledala po papirjih, Nestor pa jima je izročil ovoj, kjer je bilo nekaj stvari že prevedenih.

Tu je bilo poročilo o napadu na Mošenjsko planino takoj po dražgoški bitki, ki ga je izvedel žandarmerijski smu-

čarski odred. Tu je bilo črno na belem, da sta gozdar Košmrl in njegov sin izsledila partizane in javila Nemcem, kje so se ustavili sredi gozda na planini. V boju je padlo štiri-najst starih partiznov.

„No, vidiš Blisk. To je tisti, ki smo ga kasneje s sinom vred zajeli v gozdarski koči na Martinčku. Doživela sta takšno smrt kakor naši ranjenci v koči, ki so jo bili zažgali Nemci. Živa sta zgorela...“

Med poročili je bilo mnogo zanimivih opisov posameznih izpadov in drobnih izdaj. Te so zagrešili nekateri že mrtvi izdajalci in nekateri še živi, ki se sedaj izdajajo za pristaše Osvobodilne fronte.

„Malo nerazumljivo je, kako more delati ta človek. Kar naprej nam prinaša v telečnjaku dokumente iz prejšnjih let. Vse, kar izve o sedanjem dogajanju, nam poroča. Resno me skrbi, kaj bo, če bodo pregledali arhiv. Ne bi rad izgubil dobrega obveščevalca, ki nas večkrat opozori, kdaj pri katere naše ljudi bo 'obiskala' žandarmerija, pa kdaj in kje bo hajka.“

„Vso srečo mu želim,“ je dejal Jelovčan. „Opozori ga, naj bo previdnejši. Te reči pa pošljite dobro zavarovane naprej na korpus, in to čim prej!“

Jelovčan se je igral z bombo na pasu in gledal v veje smrek, Nestor pa je pripovedoval o mreži, ki so jo razpredli okoli nemških ustanov, uradov in enot. Kar uspešno deluje, je dejal. Jelovčan je bil vesel, da je Nestor prodril tako blizu nemškega vodstva. Rekel mu je, naj dela tako naprej in se poslužuje vseh sredstev, toda dvakrat naj bo previden pri vseh Wolfovih ljudeh. Nestor mu je še povedal, da nameravajo pridobiti Wolfovega šoferja in da so sliki z njim čedalje boljši.

Sredi pogovora jih je zmotil stražar. Prišel jim je povedat, da se približuje reki večja skupina Nemcev s psi. Vstali so in se z orožjem v rokah napolnili na ogled. Iz za-

nji lunin krajec in odsev večerne luči v vodi in le malokdaj so še počivale v predalu.

Gospodinja jih je velikokrat iskala. Kje so naše Male škarjice? je spraševala.

Niso se mogle oglasiti, čeprav so bile v bližini. Iz deklčinega šolskega zvezka so izrezovale srnico.

Male škarjice so se znale prilagoditi vsaki roki, še posebno otroški, saj niso bile nikoli preostre.

Nekoč pa so zahtevali od Malih škarjic preveč. Hoteli so, naj izrežejo kopita za konja.

Vijak v Malih škarjicah je popustil. Razkale so se.

Bile so prenežne in vijak v škarjicah je bil pretenek, da bi jih mogel še kdo popraviti in bi še rezale.

Gospodinja je kupila nove škarjice, a te niso bile nič več tako tanke in nežne in svet-

ANKA SE SANKA

Ej, Anka se sank — se sladko smeji, ker ona še Branka za sabo pusti...

Oj, Anka se sank — in v sneg se zvali, ne vidi več Branka, ko on se smeji...

In Anka se sank — naprej se podi, je že mimo Branka, ki v snegu leži...

le. Bile so celo preostre in otroci niso smeli rezati z njimi.

Kaj pa šivalni stroj? Še živi?

Živi. Samo postaral se je in zaprašil.

Boštejeva nezgoda

Prijatelj prijatelja nekega prijatelja živi v Butalah. Da tam prebivajo Butalci, gotovo vsi veste. Tudi Boštej, prijatelj, stanuje tam. S Svojimi starši živi v moderni stopenonadstropni hiši. Zelo rad igra nogomet. A na žalost v hiši nima enakovrednega tovariša. Zato se vedno smeje; skoraj do onemoglosti.

Nekega dne je bilo na dvorišču posebno živahno. Pri neki družini je bil na obisku desetletni deček iz Anglije. Ta je bil trebušast in zelo neroden. Ni znal butalskega narečja in je govoril le po pisavi. Ko ga je Boštej vprašal, če hoče igrati z njim nogomet, je ta privolil:

Njegova igra... Na! Boštej je moral na stranišče. Šel je k stanovanju. A staršev ni bilo doma. Zato je hitel k hišniku in ga prosil za lestev. Toda ta je bila veliko prekratka. Segala je le do petintridesetega nadstropja. Boštej je

dolgo premišljal in nato splezal nekoliko nazaj. Odžagal je spodnji kos ter ga dodal zgoraj. A lestev še vedno ni bila dovolj dolga. Moral je še trikrat dodati. Ko je končno dospel do stanovanja, je šel najprej v svojo sobo ter vzel časopise; kajti branje časopisov na stranišču je njegova navada. Bral je in v presledkih sprožil splakovanje.

Toda glej!... Nenadoma mu je spodrsnilo in obvisel je v školjki. Tako se je ustrašil, da sprva ničesar ni zmoget. S časom pa se je znašel. Dolgo je premišljeval, kako bi se rešil iz te zagate. Toda nič pametnega mu ni šnilo v glavo. Tako se je moral zadovoljiti samo s časopisi. Tudi tu ni našel namiga. Ko pa je prebiral oglase v časopisu, je nenadoma našel rešitev.

Bral je: „PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO BUTALE nujno išče dva moža, ki znata uporabljati cev!“

Stekel je k telefonu in poklical gasilce. Ti so mu obljubili, da bodo kmalu prišli. Toda Butalci se ne ravna jo točno po uri. Tako so minile tri ure. Gasilcev še vedno ni bilo. Boštej je že skoraj obupal.

Ko je po petih urah zapel hišni zvonec, je veselo hitel odpreti. Gasilec je pripovedoval svojo nezgodo. Ti so sočustvovali s fantalinom ter ga rešili. Od veselja se je pognal na strop. Gasilci so zopet odšli, kajti v Butalah imajo vedno veliko dela.

Eno pa si je Boštej zapomnil: NIKOLI VEČ NE BO TAKO NEPREVIDEN NA STRANIŠČU! Mohar Andrej

Lawrence Treat:

Elenino srce

Zdaj je vsega konec. Časniki so objavili vsa glavna dejstva in tudi Elenino sliko. Ko sem zadnjič videl njene vedno vesele in bleščeče oči, sta iz njih žarela strah in groza.

Vozila sva se z mojim avtomobilom. Leto dni sva bila poročena in še nikoli tako zaljubljena drug v drugega kot takrat. Proti večeru sva se odpeljala nazaj, da bi se preoblekla in šla na večerjo v najino restavracijo.

Ko sem vozil, sem se pogosto ozrl nanjo. Nenadoma so se Elenine oči razširile od strahu.

— Pazi, Peter.

Pred sabo sem zagledal avto, ki nama je vozil naproti.

Pozneje so tisti štirje iz tega avtomobila trdili, da sem peljal prehitro in po levi. Toda to ni bilo res. Njim ni bilo nič. Jaz sem se malo potolkel in dobil sem slab pretres možganov, zato sem dve uri ležal v omedlevici. Toda Elena...

Ko sem bil že ves omotičen, so me v bolnišnici prosili, ali lahko njeno srce vsade nekemu dekletu s hudo srčno napako. Privolil sem zaradi Elene. Vedel sem, da bi si tudi ona to želela. Bila je tako dobra.

Ne bom vam pripovedoval o dneh groznega trpljenja. Mislim sem, da ne bom preživel izgube drage Elene. Nekaj mesecev pozneje sem si zaželel videti dekle, ki je živelo z Eleninim srcem. Poklical sem Margareto Rilkins.

— Peter Selden tu, sem ji dejal. Vedela je, kdo sem. Predlagal sem ji, da bi se dobila zvečer, in privolila je.

Margaret je bila lepo dekle. Vendar, čudno, tako neprijetno sem se počutil pri njej. Živela je s srcem moje Elene...

Ponudila mi je martini. Spraševal sem se, kako ve, kaj imam rad.

Mar me ima to dekle rado? Med večerjo sem opazil, da bi mi rada ugajala. Pripovedovala mi je o knjigah, ki sem jih rad bral, o jedeh,

ki so mi bile všeč. Spoznal sem, da ve marsikaj o meni, čutil sem, da bi rada zamenjala Eleno.

Sovražil sem jo.

Bila je preveč pametna, da bi omenila Eleno. Pripravila se je na srečanje z mano. Morda bi se rada poročila? Tako je! Pripovedovala mi je o svojem bogastvu, o svoji osamljenosti. Zdi se mi, da je bila prepričana, kako je usvarjena zame, ker je njeno telo sprejelo Elenino srce.

Ko sva večerjala, sem se trudil, da se nisem dotaknil njene roke. Ves čas sva molčala. Margaret me je molče, z očmi vabila, naj preživim noč pri njej.

Spomnil sem se. Spomnil sem se večera dve leti poprej, ko mi je Elena zaželela lahko noč pred svojo hišo. Prijel sem jo za roko, preden je lahko pobegnila. Takrat sem jo zaprosil...

Margaret ni bila preveč vsiljiva.

— Imel sem utrudljiv dan, jutri pa me čaka še več dela. Če nimate nič proti, bi se zdaj poslovil.

— Imam, se je nasmehnila Margaret, toda kaj hočem... Kdaj vas bom spet videla?

— Jutri...

Naslednji dan nisem mogel delati. Popoldne sem šel ven. Begal sem po polju in dolgo razmišljal.

Margaret je bila zaljubljena vame, to sem videl. Pa bi me imela rada tudi, če v njenih prsih ne bi bilo Elenino srce? Zanimala se je zame, hotela je postati fisto, kar je bila Elena.

Bil sem ves razburjen. Moral sem se odločiti. Zvečer sem šel k njej.

— Strašno sem vznemirjena, mi je iskreno dejala, tako kot tudi vi.

— Prav imate, sem priznal. Ves dan sem razmišljal o naju. Popolnoma sem zmeden...

Nenadoma sem si zaželel objeti to dekle in poslušati, kako bije srce, srce moje Elene.

Strmel sem vanjo. Mislim, da je razbrala moje misli. Nepremično je stala in čakala mojo odločitev.

Zdaj je vsega konec. Dobro mi je. Tako vsaj mislim. Policije še ne morem poklicati. Moram se prej prepričati, da srce ne bije več in da nikoli več ne bo bilo.

Bil sem previden, ko sem streljal, da ne bi zadel srca.

Saj to je bilo Elenino srce.

Anekdote

Ko je angleški igralec Cedric Hardwick že nekaj desetletij živel v Ameriki, so ga vprašali:

„Mar je res, da boste zaprosili za ameriško državljanstvo, ko že tako dolgo živite v Združenih državah?“

„Ne bom!“ je odvrnil Hardwick in pojasnil: „Mislim, da Anglija v razdobju ene generacije poleg Indije ne bi mogla zgubiti še mene.“

○

Sovjetskega premiera Nikito Hruščova so vprašali, če ima Sovjetska zveza kakšno tajno orožje.

„Moje tajno orožje je jezik!“ je odgovoril predsednik sovjetske vlade.

○

Ameriški filmski igralec James Stewart je med obiskom v Španiji doživel razočaranje. Najboljši madridski hoteli namreč ne sprejemajo gostov, ki so po poklicu igralci.

„In kako ti je uspelo, da si kljub temu dobil sobo v hotelu?“ je vprašal igralca eden njegovih prijateljev.

„Preprosta reč!“ je odvrnil Stewart. „Priglasil sem se kot general ameriškega letalstva.“

In za rezervnega generala to ni bilo pretirano.

VIŠJA SILA

Živela sta mož in žena, ki se nista dobro razumela. Kakor je navada, sta se ločila, pa si po pravilih razdelila vse, kar sta imela. On je dobil kuhinjo, ona električni lonec, on ventilator, ona likalnik, ona eno, on drugo sobo. Ostala je samo električna pečka, ker nista vedela, kako bi si jo razdelila. Potem ji je on iz samega kavalirstva prepustil ventilator in kuhinjo, vzel pa je pečko.

„Naj bo,“ si je mislil, „kaj bi jaz, novopečeni samec, s to ropotijo!“

Po pravici povedano, bil je prepričan, da ne bo postal v svoji sobi. Usoda osamljenih bitij je pač taka, da od zore do mraka prečepijo v kavarni...

Minevalo je poletje. Njegovo življenje ni bilo ravno lahko, toda znašel se je. Na vse se človek privadi.

In tu in tam sta se srečala.

„Kako ti gre?“ je vprašal zaskrbljeno.

„Odlično! Nikoli mi ni šlo bolje!“ mu je odgovorila. Potem je prišla jesen. Začelo je deževati. Videti je bilo, da pada s popustom, toliko je bilo dežja.

Sedela sta sama vsake v svoji sobi.

Dolgočasila se je ona, dolgočasil se je on.

„Spiš?“ je vprašala ona skozi vrata.

„Ne!“ ji je odgovoril.

„Naj prav malo odprem vrata, da se bova pogovarjala?“ ga je proseče vprašala.

„Odpri,“ se je delal ravnodušnega.

„Kam pojdeš noč?“ ga je vprašala, da bi pričela pogovor.

„Kam naj grem po tem dežju?“ ji je rekel, da bi ji pač odgovoril.

Molčala je. To je njemu šlo na živce. Zakaj je sploh odprla vrata? Vprašal jo je začudeno:

„Zdi se mi, da ti je dolgčas?“

„Nil!“ je odgovorila odločno.

„Zakaj si pa odprla vrata?“ jo je zbadal njegov jeziček.

„Zato, da bi ti povedala, kakšen si!“ mu je zabrusila in zaloputnila vrata.

Nekaj dni nazaj mu je znanke napovedala:

„Pobotal se boš z ženo.“

„Jaz? Nikoli!“ je protestiral.

„Nad vama je neka višja sila,“ je nadaljevala zloslutno.

„Niti tristo hudičev naju ne bo spravilo skupaj!“ ji je zabrusil in odšel.

Hladna zima je vdrla v njegovo sobo.

Vedel ni, kako naj živi v mrzli sobi. Tedaj se je spomnil pečke. Nežno je pobrisal prah z nje in jo vključil. Ko je zvečer prišel domov, so se v sobi svetile žarke spirale. Čudovito je domače ognjišče, čeprav je električno! Zlobno je pomislil na ženo: „Poleti je ščebetala ona, zdaj ščebetam jaz!“

Zaslišal je bojazljivo trkanje na vrata.

„Aha!“ je pomislil zmagoslavno in molčal. Trkanje se je ponovilo.

„Ali si ti?“ je vprašal z naslodo.

„Smem vstopiti?“ je vprašala.

„Zdaj sem ti dober, ko te zebe?“ jo je zbodel.

„Sebična zverina,“ je zasikala in umolknila.

Naslednjega dne sta se trčila pri vratih. V rokah je držala novo pečko. Pogledala ga je zviška in odšla v sobo. Bil je jezen, ker se je osamosvojila. Odšel je v mesto. Zvečer se je vrnil malo okajen. Vključil je pečko.

Nenadoma tresk, blisk, nato pa tema kot v rogu.

„Nesrečneži!“ je zastokala skozi vrata. „Kaj si storil?“

Nekako se je dotipal do sveče in popravil varovalko. Ponovno je vključil. Zopet tresk in tema. Stala sta drug ob drugem v temi.

„Kaj bova zdaj?“ je vprašala tiho.

Prekleta tiha ženska vprašanja v temi! Stopil je na hodnik in popravil varovalko. Vedel je, da je bila preveč obremenjena.

„Vključil!“ ji je rekel.

„Kaj boš pa ti?“ je boječe vprašala.

Skomignil je z rameni.

„Pojdem... v kavarno.“

Stopil je pred vrata in začutil zimo, tedaj pa...

...Ljudje božji, kako tople roke je imela njegova bivša žena. Tople kakor deset pečk hkrati.

DR. TONE FERENC:

Predzgodovina

neke „znanstvene“ ustanove

(7. nadaljevanje)

Dr. Rainer je nato povedal, da se je dogovoril z ministrom dr. Rustom, da bi ta prevzel inštitut v finančni proračun, ne da bi ga vezali na kakšno univerzo (podobno kakor so to storili z državnim inštitutom za zgodovino nove Nemčije). Toda ponovno se je zadeva zapletla pri dr. Harmjanu, ki je povedal, da dovoljenje za ustanovitev inštituta še ne pomeni odobritev sredstev, o čemer mora odločiti državni minister za finance.

„Gauleiter Rainer je v tem videl birokratsko oviro, ki je ne more razumeti, ker so mu profesorja Harmjan opisali kot zelo aktivnega in vsemu formalnemu nenaklonjenega človeka.“ Ponovno so na konferenci zavrnili predlog o povezavi inštituta z graško ali dunajsko univerzo, češ „da bi od tam samo poskušali biti varuhi dela na Koroškem, če ga že ne bi kar oteževali.“ Zato so razpravljali o svarilu dr. Harmjanja, naj ne ustanavlja „državnega“ inštituta (Reichsinstitut), ker bi ta nato prišel v pristojnost notranjega ministrstva. Ugotovili so, da jim ne preostane nič drugega, kakor da ustanovijo „pokrajinski“ inštitut (Gauinstitut). Dr. Rainer je obljubil, da se bo na sestanku z ministrom dr. Rustom v Salzburgu 18. marca zavzel za to, da bo raziskovalna ustanova v Celovcu pokrajinski inštitut in popolnoma neodvisen od dunajske ali graške univerze.

Končno so razpravljali še o namestitvi raziskovalnega kadra. Dr. Rainer je za vodjo predlagal profesorja dr. Kranzmayerja, za glavne sodelavce pa dr. Klebla za srednjeveško zgodovino, dr. Güntherja Glauerta za geografijo, dr. Georga Graberja za etnografijo, dr. Paulsena za slavistiko in še profesorja Gienharta. Skupno naj bi sistemizirali deset delovnih mest za raziskovalce. Za poslovodjo so predvideli Ungerja. Ob tej razpravi je rektor Münchenske univerze dr. Wüst predlagal, naj bi se inštitut zvezal z Münchensko univerzo, ker ta drugače ne bi pustila dr. Kranzmayerja, da bi jo zapustil, saj ima on edino stolico za slovenski jezik. Inštitut naj bi vodil iz Münchna in naj bi en semester delal tam, drugi pa v Celovcu. Dr. Wüst je še svetoval, naj bi predvidene sodelavce zaposlili le kot zunanje sodelavce za določene raziskovalne naloge.

Na tej konferenci se je dr. Rainer dogovoril s predstojnikom Himmlerjeve ustanove „Das Ahnenerbe“ Sieversom, da bo sprejela vodjo in sodelavce inštituta v svojo sestavo.

Kakor vidimo, ohranjeni ali nam dostopni dokumenti od januarja 1942, tj. približno od takrat, ko je šef civilne uprave za Gorenjsko dr. Rainer nasledil Kutschero, omenjajo novo ime za predvideno raziskovalno ustanovo v Celovcu. Namesto da bi ga imenovali inštitut za preučevanje „nemško-slovenskih kulturnih odnosov“, so mu dali novo ime „inštitut za preučevanje koroške dežele“. Verjetno so ime spremenili iz dveh razlogov, prvič, da ne bi nazven preveč očitno poudarjali njegovega protislovenskega cilja, in drugič, ker so raziskovalno področje inštituta razširili z Gorenjske na tisti del Koroške, kjer živijo Slovenci. Dr. Rainer in Maier-Kaibitsch sta bila namreč soglasna, da ni mogoče „rešiti“ gorenjskega vprašanja, če prej ne rešijo koroškega.

Kaže, da se je na Koroškem ravno v letu 1942 začela nova nacistična protislovenska ofenziva, ki so jo pripravljali že v letu 1941. Ob preseljevanju Nemcev iz Kanalske doline na Koroško je Maier-Kaibitsch kot vodja pokrajinskega mejnega urada (Gaugrenzlandamt) v Celovcu aprila 1941 dal pobudo, da bi dali posestva zavednih Slovencev na Koroškem nemškim priseljencem iz Kanalske doline. Po izjavi samega Maier-Kaibitscha na sodnem procesu leta 1947, naj bi Himmler aprila 1941, ko je v Celovcu izdal že omenjene smernice za množičen izgon Slovencev iz Gorenjske in Mežiške doline, govoril tudi o potrebi po izgonu „50.000 Slovencev“ iz Koroške.¹⁴ Čez nekaj mesecev, tj. 25. avgusta 1941, sta Maier-Kaibitscheva pobuda in to Himmlerjevo stališče našla izraz v Himmlerjevi odredbi o preselitvi kanalskih Nemcev v južni del Koroške, Gorenjsko in Mežiško dolino ter o nasilnem izgonu in zaplombi imetja kakih 200 narodno zelo zavednih in protifašistično usmerjenih slovenskih družin iz Koroške. Sredi aprila 1942 so zbrali v taborišču Zrelec pri Celovcu in odpeljali v nemška preseljevalna taborišča okoli tisoč koroških Slovencev. In Maier-Kaibitsch je na zborovanju pokrajinskega urada za narodnostna vprašanja v Celovcu 10. julija 1942 poudarjal:

„Dogodki na Balkanu v preteklem letu so nam dali priložnost, da na območju severno od Karavank napravimo konec s tako imenovano slovensko manjšino. Od tistega časa na Koroškem ni več nobenega slovenskega manjšinskega vprašanja... Treba je enkrat za vselej storiti konec z vin-dišarskim občevalnim jezikom in sicer tudi v zasebnem življenju. Na ozemlju severno od Karavank je treba govoriti nemško; to je treba doseči z vsemi sredstvi... Naša prva in najpomembnejša naloga v prihodnosti je torej iztrebljanje slovenskega jezika iz javnega in zasebnega življenja.“¹⁵

Razumljivo je torej, da so koroški nacisti v raziskovalno območje predvidenega inštituta vključili tudi s Slovenci naseljeni del Koroške in za ta inštitut tudi določili novo ime. Za sedaj še nimamo podatkov o nadaljnjih pripravah na ustanovitev inštituta. Ne vemo še tudi, kdaj so se odločili, da bodo njegovo ustanovitev časovno povezali s proslavo obletnice koroškega plebiscita. Nekaj dni pred to proslavo, tj. 3. oktobra 1942, je dopisnik ali časnikar B. Petrei v časniku „Karawanken Bote“ na podlagi razgovora z vodjo pododdelka II d v uradu državnega namestnika za Koroško dr. Medwethom objavil članek „Zavod za raziskovanje kárntnerske dežele.“ Bralec je že po podnaslovu članka „Nemška znanost zoper panslavistično propagando“ lahko slutil, kakšen znanstveni inštitut snujejo v Celovcu, še bolj odkrita sta v članku samem:

„Po vrnitvi Oberkrajina ima naš Gau nalogo, da to deželo organsično zopet popolnoma uvede v državno zvezo. Da se je moralo to nalogo rešiti tudi na znanstvenem polju, je bilo od vsega početka jasno. Zaradi tega je bila ustanovitev zavoda, ki se je izvršila na pobudo Gauleiterja, brez-pogojna nujnost. Vseučilišče v Ljubljani je smatralo svoj čas kot svojo izredno nalogo, da da Nemčiji ukradenim ozemljem z intenzivnim propagandnim duševnim delom „znanstveno podlago“. Da, šlo je tako daleč, da je „utemeljevalo“ upravičenost na srednji Kárnten.

Temu ljubljanskemu propagandnemu duševnemu delu od takrat naj bodo sedaj nasproti postavljena temeljita nemška znanstvena raziskovanja. Jasno in odločno bodo kazala, da so od prve zasedbe dežele germansko-nemški naseljenci do danes dali deželi rasični in kulturni obraz. Ta razmotrivanja je Gauleiter predložil Führerju v glavnem stanu in Führer je pritrdil, da se takoj ustanovi inštitut kot za vojno odločujoča naprava.“

(Se nadaljuje)

14 T. Zorn: Poizkusi izselitve koroških Slovencev med drugo svetovno vojno. Kronika, 1966, št. 2, str. 80.

15 Auszug aus dem Vortrage des SS-Standartenführers Maier-Kaibitsch in Anwesenheit des Gauleiters, des stellv. Gauleiters, des Regierungspräsidenten, der Kreisleiter und von über 100 führenden Personen der Partei und des Staates anlässlich der Tagung des Gauamtes für Volkstumsfragen am 10. 7. 1942 in Klagenfurt. Izvirnik v arhivu inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, fond urada za utrjevanje nemškega v Bledu.

13. Gostovanje DUNAJSKE DRŠALNE REVIJE od 3. do 13. februarja 1972 v CELOVŠKI MESTNI HALI

Nova velika zvezda na nebu umetnih drsalcev evropska in profesionalna svetovna prvakinja
Hana Maškova
in mnogi drugi znani umetni drsalci v programu

„Nepozabne melodije“
OD MODERNEGA SHOWA DO DUNAJSKE OPERETE

Prodaja vstopnic: Koroški deželni potovalni urad, 9010 Celovec, Novi trg 2, telefon 0 42 22 / 70-4-71 — telex: 042465, in vsi polovalni uradi

Čas predstav razviden iz lepakov DUNAJSKE DRŠALNE REVIJE

Dvorana je kurjena!

Športni vestnik

● USPEHI AVSTRIJSKIH ŠMUČARJEV

Središče športne pozornosti je bilo v preteklem tednu v Kitzbühlu, kjer so tekmovali najboljši alpski smučarji za pokal Kandahar, ki bi moral biti v Sestrieru, pa je bil odpovedan zaradi slabih priprav. Najhitrejši na 3700 m dolgi progi, ki je imela 860 metrov višinske razlike, je bil avstrijski veteran Karl Schranz, ki je tako na prenovljeni progi iz Hahnenkamma zmagal že tretjič. S povprečno hitrostjo 97,4 km na uro se je povzpel na drugo mesto v tekmovalju za svetovni pokal. Drugo mesto v smuku za pokal Kandahar je osvojil Francoz Henri Duvillard pred svetovnim prvakom iz Švice Bernhardom Russijem. Avstrijci Karl Cordin, Loidl in Messner so zasedli mesta 5, 9, in 12.

V soboto pa je bil na sporedu smuk za tradicionalni 32. pokal Hahnenkamma. In ponovno je veteran v avstrijski reprezentanci Karl Schranz premagal svoje mlajše tekmece. 33-letni smučarski šampion iz St. Antona na Arlbergu, ki je svojo smučarsko kariero pričel že pred dobrimi 15 leti, je bil enostavno nepremagljiv v slogu, borbenosti in volji. Drugo mesto je zasedel ponovno Duvillard. Avstrijci pa so svoje zmogoslavlje izpopolnili z mesti 3, 8 in 9, katera so zasedli Messner, Cordin in Loidl.

V tekmovalju za svetovni pokal v smuku vodi Schranz s 83 točkami pred Messnerjem (55), Russijem (51) in Duvillardom (43).

Nedeljski slalom je prepričljivo dobil svetovni prvak v slalomu iz Val Gardene 1970, Francoz Jean Noel Augert pred Švicarjem Bruggmannom in Poljakom Bahledajem. Četrto mesto je osvojil Duvillard, ki vodi sedaj v generalnem vrstnem redu za svetovni pokal s 97 točkami pred Schranzom (83), Augertom (69), Russijem in Messnerjem (55).

Na ženskem smuku je v Kitzbühlu zmagala Avstrijka Annemarie Pröll pred rojakinjo Wiltrud Drexel. Slalom je dobila Francozinja Lafforquet pred Macchi in Pröll. Po Kitzbühlu so se ženske preselile v Grindelwald, kjer je posegla Annemarie Pröll v smuku ponovno po prvem mestu.

● UMETNOSTNO DRŠANJE V GÖTEBORGU

Göteborg je bil letos prizorišče evropskega prvenstva v umetnostnem drsanju. Pri moških je lankoletni evropski prvak Ondrej Nepela iz Češkoslovaške spet zabeležil prepričljivo zmago in osvojil zlato kolajno že četrtrič zaporedoma. Srebrno kolajno si je priboril Sergej Četveruhin iz Sovjetske zveze, tretje mesto pa je zasedel Francoz Patrick Pera. Pri plesnih dvojicah je zmagal zahodnonemški par Buck iz Ravensburga pred svetovnima prvakoma Pahomova/Gorškov iz Sovjetske zveze; bronasto kolajno je osvojila britanska dvojica Sawbridge/Dalby. Pri ženskah je svojo drugo zlato kolajno osvojila 20-letna Dunajčanka Trixi Schuba, ki si je priborila že pri obveznih vajah nedosegljiv naskok. Srebrno kolajno je dobila Italijanka Rita Trapane pred Sonjo Morgenstern iz Vzhodne Nemčije. Pri parih pa sta ponovno zmagala svetovna prvaka iz Sovjetske zveze Rodnina in Ulanov.

Tudi letos je bila najuspešnejša Sovjetska zveza, ki je osvojila eno zlato in tri srebrne kolajne. Avstrija, Češkoslovaška in Zahodna Nemčija so osvojile po eno zlato, Vzhodna Nemčija pa je dobila dvakrat bron.

● AVTO-MOTO-ŠPORT

Po končani avtomobilski sezoni 1971, ki je terjala tri smrtne žrtve v formuli 1 (Ignazio Giunti, Pedro Rodriguez in Josef Siffert), se je treba počasi ozreti na novo sezono 1972, saj so avtomobilске dirke že tik pred nami. Avtomobilska sezona 1972 bo izredno bogata, kakor nam kažejo koledarji FIM (mednarodna motoristična zveza) in FIA (mednarodna avtomobilistična zveza).

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 05-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

RADIO PROGRAM

Radio Celovec

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahka noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 22. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 8.55 Mednarodne smučarske tekme — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 13.30 Deželni razgledi — 13.45 Poskočno in zabavno — 14.00 Zabavni koncert — 14.30 Godba na pihala — 15.30 Voščila — 17.40 Anekdote o igralcih — 18.00 Deželni razgledi — 18.20 Žena v poklicu — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Nove koračnice iz Avstrije — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča Avstrija — 22.20 Plesna glasba.

Nedelja, 23. 1.: 6.10 Igra na orgle — 7.45 Veselo nedeljsko jutro — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 9.25 Mednarodne smučarske tekme — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 11.25 Mednarodne smučarske tekme — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Staroavstrijska slikanica — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavni Sima — 19.40 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 24. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 9.55 Mednarodne smučarske tekme — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 13.55 Mednarodne smučarske tekme — 14.30 Knjižni kotiček — 14.45 Koroški običaji nekdanj in danes — 15.00 iz štajerskega glasbenega življenja — 16.15 Za ženo: Primeri aktivne šolske politike — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Kar radi poslušamo — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja kmetijske zbornice — 19.05 Življenje polno glasbe — 19.50 Note in beležke — 20.10 V čarobni deželi glasbe — 21.00 Srednješkolski sistem tu in tam — 21.30 iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 25. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 9.00 Pripovedke iz vsega sveta — 10.15 Dobrotniki človeštva — 10.50 Zabavamo se celo leto — 10.45 Delo s knjigami — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 In ljudje so tako prijetni — 14.30 Dom in šola — 15.00 Ljudska glasba iz štajerske — 16.15 Za ženo: Primeri aktivne šolske politike — 16.30 iz delavnice mladinskega pisatelja — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja sindikalne zveze — 19.05 Ljudska glasba iz Nižnje Avstrijske — 19.50 Note in beležke — 20.10 Kar radi poslušamo — 21.10 Veselo petje, veselo igranje.

Sreda, 26. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Doživeta zgodovina — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.15 Šolska oddaja — 10.30 Latinska Amerika iz prve roke — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Zborovska glasba — 14.30 Koroška domovinska kronika — 14.45 Koroška pesem — 15.00

Igra na orgle — 16.15 Za ženo — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja združenja industrialcev — 19.05 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radijska igra — 21.10 Zveneči mozaik.

Četrtek, 27. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 9.00 Živo gospodarstvo — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.30 Razvoj spora med Vzhodom in Zahodom — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.30 Note avstrijskih skladateljev — 15.00 iz štajerskega glasbenega ustvarjanja — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Najlepši ljubezenski dueti — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.05 Avstrijska godba na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Lovska ura — 21.00 iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 28. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba — 10.30 Bodočnost v ogledalu utopične književnosti — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Veselo zapojmo — 14.45 štajerska književnost — 15.00 Zborovska glasba — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja delavske zbornice — 19.05 Dunaj, melodija mesta — 19.50 Note in beležke — 20.10 iz štajerske koncertne sezone — 21.30 Kabaretiščična oddaja.

Slovenske oddaje

Sobota, 22. 1.: 9.30 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 23. 1.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 24. 1.: 13.45 Informacije — Recital Dubravke Tomšič-Srebotnjak.

Torek, 25. 1.: 9.30 Narodno-zabavne melodije — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Otroci poslušajte.

Sreda, 26. 1.: 13.45 Informacije — Ob 135-letnici smrti A. S. Puškina — Za našo knjižno polico.

Četrtek, 27. 1.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Petek, 28. 1.: 13.45 Informacije — Kar po domače.

Koroški pevski zbori pojejo v RTV Ljubljana

Na pobudo Slovenske prosvetne zveze je Radiotelevizija Ljubljana lani posnela nekatere pevske zборе na Koroškem in jih vključila v svoj redni glasbeni spored pod naslovom Zamejski zbori pojejo.

Kot prvi je bil na sporedu pevski zbor Jakob Gallus iz Celovca, in sicer 12. januarja. Zdaj pa se bodo še predstavili:

26. januarja pevski zbor SPD „Bilka“ v Bilčovsu.

9. februarja pevski zbor SPD „Kočna“ v Svečah.

25. februarja pevski zbor SPD „Edinost“ v Škofljah.

8. marca pevski zbor SPD v Logi vasi.

15. marca pevski zbor „France Pasterk-Lenar“, ki ga sestavljajo pevci iz St. Vida v Podjuni in Železne Kaple.

Te oddaje, ki jih imamo sproti objavljene tudi v našem radijskem programu, so na sporedu ob sredah ob 14.10 uri.

Radio Ljubljana

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Sobota, 22. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Planirski tednik — 9.35 Pihalni orkester RTV Ljubljana — 12.10 Iz opere „Zaljubljen v tri oranže“ — 12.40 Po domače z domačimi vižami — 14.10 Sobotno popoldne za mladi svet — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.40 Kitara v ritmu — 16.45 S knjižnega trga — 17.10 Gremo v kino — 17.50 Ansambel Jožeta Privška — 18.15 Iz operetnega sveta — 18.50 Pogovor s poslušalci — 19.15 Z ansamblom Mihe Dovžana — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Priljubljene melodije z velikimi orkestri — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Ponedeljek, 24. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.20 Cicibanov svet — 9.40 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 12.10 Opoldanski spored — 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru — 14.10 Med zbori Francisa Poulence in Maurica Ravela — 14.35 Voščila — 15.40 Lepe melodije — 16.40 Philadelphijski orkester — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Ob lahki glasbi — 19.15 Z ansamblom Dobri znanci — 20.00 Charles Gounod: Faust, radijska priredba opere — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Slovenski pevci in ansambli zabavne glasbe.

Torek, 25. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Opera matineja — 9.05 Pavliha se ogreje — 9.35 Koroški akademski orkester slovenske narodne o godzu in jargih — 12.10 Navihane in zomišljene pesmice — 12.40 Vedri zvoki z domačimi ansambli — 14.10 Glasbena tribuna mladih — 14.30 Z ansamblom Silva Štingla — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Majhen recital violinista Pavleta Škabarja — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Narava in človek — 19.15 Z ansamblom Lojzeta Slaka — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Ilya Hurnik: Molji, radijska igra — 21.20 Koncert lahke glasbe — 22.15 Lucijan M. Škerjanc v svoji komorni glasbi — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Sreda, 26. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Nenavadni pogovori — 9.25 Melodije iz filmov — 9.40 iz glasbenih šol — 12.10 Iz opere „Sne-guročka“ — 12.40 Od vasi do vasi z domačimi ansambli — 14.10 Zamejski zbori pojo: Moški zbor iz Bilčova — 14.35 Voščila — 15.40 S špansko skladateljki — 16.40 Orkester hessenškega radia — 17.10 Jezikovni pogovori — 17.25 Naša glasbena galerija — 18.15 Popevke s slovenskih festivalov — 18.30 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazz — 23.05 Mala panorama sodobne turške lirike — 23.15 Slovenski pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 27. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Opera matineja — 9.05 Za šolarje — 9.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 12.10 Iz opere „V vodnjaku“ — 12.40 Pihalne godbe — 14.10 Pesem iz mladih gri — 14.30 Z ansamblom Jožeta Kampiča — 14.45 Enajsta šola — 15.40 Moderna orgelska glasba — 16.40 Orkester Vierslava Matuška — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Godala v ritmu — 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 19.15 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Frank Martin in Aleksander Skrjabin — 23.15 Jazz — 23.40 Popevke na tekočem traku.

Petek, 28. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za šolarje — 9.35 Od melodije do melodije — 12.10 Skladbe Felicea Giardinija — 12.40 Z domačimi godci in ansambli — 14.10 Kaj vam poveduje glasba — 14.35 Voščila — 15.30. Napotki za turiste — 15.40 Zvoki iz musicalov — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Operni koncert — 18.50 Ogledala našega časa — 19.15 Z ansamblom Jožeta Burnika — 20.00 Slovenski skladatelji zborov z evropskimi sodobniki — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Avstrija 1

Sobota, 22. 1.: 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 15.00 ORF-koncert — 16.00 Listamo v slikanici — 16.20 Hišica — 16.45 Filip mladi junak — 17.00 Čarobni vrtiljak — 17.05 Beatclub — 17.35 Za družino — 18.00 Tedenski obzorik — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 18.55 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Prenos iz Löwingerjevega gledališča — 21.55 Šport — 22.25 Čas v sliki — 22.40 Bel pajek, kriminalni film.

Nedelja, 23. 1.: 9.25 Mednarodne smučarske tekme — 16.00 Za otroke: Krt in jež — 16.35 Na obali pri Bungali — 17.35 Mali vzroki, veliki učinki — 18.05 Otrokom za lahko noč — 18.10 Cirkuški ravnatelj Johnny Slate — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Franz Grillparzer: Libussa — 21.50 Čas v sliki — 22.00 Šport.

Ponedeljek, 24. 1.: 18.00 Oddaja Rdečega križa — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Prašiček Debelko — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Bonanza — 21.05 Šola staršev — 21.15 Prometna vzgoja — 22.15 Čas v sliki.

Torek, 25. 1.: 18.00 Tečaj Angleščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.55 Raj živali — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige — 21.05 Dan preveč, film — 22.35 Čas v sliki.

Sreda, 26. 1.: 10.00 Silke iz Etiopije — 10.30 Instrumenti tehnike — 11.00 Dan preveč, film — 16.30 Za otroke: Pustna veselica — 17.10 Mala risarska šola — 17.35 Lassele, zgodba psa — 18.00 Tečaj francoščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Av-

TELEVIZIJA

strije — 18.55 Televizijska kuhinja — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.05 Karpfova kariera, film — 22.10 Čas v sliki.

Četrtek, 27. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Južna Amerika — 11.00 Uvod v elektronsko računalstvo — 11.30 Francoska televizijska šola: Afriška umetnost — 12.00 Šah električni smrti — 18.00 Tečaj italijanščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.55 Športni mozaik — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Jean Anouilh: Povabilo na grad, komedija — 22.10 Čas v sliki — 22.25 Pro Musica Nova.

Petek, 28. 1.: 10.00 Silke zveznih dežel: Tirolska — 10.30 Jed in pijača — 11.00 Poslednje iverganje — 18.00 Novo iz kmetijstva — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Silke iz Avstrije — 18.50 Oddaja sindikalne zveze — 18.55 Dekleta v oblakih — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: Sen blazneža — 21.20 Prerezi — 22.20 Čas v sliki — 22.35 Marie Antoinette, kostumski film.

Sejem plemenske živine

V torek 25. januarja bo v Lienzu s pričetkom ob 9.30 uri prvi letošnji sejem pincgavskega goveda. Za sejem je prijavljenih 90 krav in telic.

Avstrija 2

Sobota, 22. 1.: 16.30 Deseta zvezna dežela — 17.40 12 sekund do večnosti — 19.00 Kitara za vsakogar — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 VIP — 21.35 Telereprize.

Nedelja, 23. 1.: 18.30 Občinstvo dela spored — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Oknar — 20.00 Cvetlični kotiček — 20.15 Z glavo skozi zid, film — 21.45 Telereprize.

Ponedeljek, 24. 1.: 18.30 Na obisku pri Gottfriedu von Einemu — 19.00 Zgodovina po našimi nogami — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Svet znanosti — 21.05 Eksperimentalni film — 21.30 Telereprize.

Torek, 25. 1.: 18.30 Šah električni smrti — 19.00 Geografski sprehodi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Zgodbe z Dunaja — 21.00 Telereprize.

Sreda, 26. 1.: 18.30 Južna Amerika — 19.00 Uvod v elektronsko računalstvo — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Poslednje iverganje, gangsterski film — 21.25 Telereprize.

Četrtek, 27. 1.: 18.30 Informacije za učitelje — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Avstrijsko stoletje — 21.15 Šef, kriminalni film — 22.00 Telereprize.

Petek, 28. 1.: 18.30 Predkolumbijska umetnost — 19.00 Uvod v elektronsko računalstvo — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Nasveti za konec tedna — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Domicile Conjugal, film — 21.45 Hokej na ledu — 22.30 Telereprize.